

Skupina poslank in poslancev Državnega zbora Republike Slovenije

Ljubljana, 2. april 2021

Državni zbor Republike Slovenije
g. Igor Zorčič, predsednik

PREDLOG OBTOŽBE PREDSEDNIKA VLADE RS PRED USTAVNIM SODIŠČEM RS ZARADI KRŠITEV USTAVE IN ZAKONA

Podpisani poslanci Državnega zbora RS na podlagi 119. člena Ustave Republike Slovenije v povezavi s 109. členom Ustave Republike Slovenije in 192. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije predlagamo, da Državni zbor Republike Slovenije sprejme naslednji sklep:

Državni zbor Republike Slovenije predlaga Ustavnemu sodišču Republike Slovenije, da ugotovi, da je Janez Janša, predsednik Vlade Republike Slovenije, pri opravljanju svoje funkcije:

kršil 1., 2., 3., 34., 39., 44., 50., 51., 63., 70., 70.a, 72., 99., 115. in 135. člen Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a),

257. in 258. člen Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20 in 91/20),

3., 7., 10., 33., 34., 37., 71.č člen Zakona o državnem tožilstvu (Uradni list RS, št. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13 – ZODPol, 47/13 – ZDU-1G, 48/13 – ZSKZDČEU-1, 19/15, 23/17 – ZSSve, 36/19 in 139/20),

2. člen Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 –

ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19 in 189/20 – ZFRO),

3. in 20. člen Zakona o Slovenski tiskovni agenciji (Uradni list RS, št. 50/11) in 66. člen Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 203/20 in 15/21 – ZDUOP)

v zvezi s 14. členom Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17)

in

na podlagi 119. člena v zvezi s 109. členom Ustave Republike Slovenije ter 66. člena v zvezi z drugim odstavkom 65. člena Zakona o Ustavnem sodišču Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12 in 23/20) odloči, da predsedniku Vlade Republike Slovenije Janezu Janši preneha funkcija predsednika vlade.

V skladu s 3. odstavkom 191. člena Poslovnika državnega zbora predlagamo poslanca Janija Möderndorferja za pooblaščenega predstavnika, ki bo zastopal obtožbo pred Ustavnim sodiščem RS.

V skladu z deseto alinejo 3. odstavka 115. člena Poslovnika državnega zbora bo kot predstavnik predlagatelja pri delu državnega zbora in delovnih teles sodeloval poslanec Jani Möderndorfer

V skladu s tretjim odstavkom 192. člena Poslovnika državnega zbora Republike Slovenije, podpisani poslanci predlagamo, da Državni zbor Republike Slovenije sprejme sklep, da o predlogu obtožbe predsednika vlade poda mnenje predsednik republike.

OBRAZLOŽITEV:

1. ODKLONITEV CEPIVA

I.

Pravica do zdravja ima med človekovimi pravicami pomembno mesto. Temelji njenega varstva so zapisani v številnih mednarodnih aktih in tudi v slovenskem pravnem redu. Pomembno vlogo pri uresničevanju pravice do zdravja imajo države. Ena izmed temeljnih obveznosti države je vzpostavitev delujočega zdravstvenega sistema, ki je državljanom in državljanom sposoben zagotoviti ustrezno zdravstveno varstvo. Država mora sprejeti številne ukrepe, ki bodo služili varovanju zdravja – vzpostaviti

mrežo zdravstvenih služb, urediti pravni položaj zdravstvenih delavcev in institucij, zagotoviti ustrezno financiranje javne službe na področju zdravstva itd.

Varovana pravna dobrina je človekovo zdravje, od katerega je v veliki meri odvisno uresničevanje drugih pravic in temeljnih svoboščin. Pravica do zdravstvenega varstva je namreč v Ustavi Republike Slovenije (v nadaljevanju: ustava) opredeljena kot socialna pravica, ki ji pripada položaj temeljne človekove pravice, saj sta omenjeni pravici tesno povezani. Obema je namreč skupno varovanje dobrine zdravja. Če posamezniku ni zagotovljena pravica do ustreznega zdravstvenega varstva, ima to vpliv na njegovo pravico do dela, osebnega dostojanstva, socialne varnosti in na vse ostale temeljne vrednote, ki pomembno vplivajo na kakovost življenja.

Pravica do zdravstvenega varstva kot človekova pravica zahteva aktivno delovanje države, ki mora z ustreznimi ukrepi poskrbeti, da so državljanke in državljani deležni potrebnih preventivnih (ukrepi, ki pozitivno vplivajo na ohranjanje ali izboljševanje zdravja) in kurativnih zdravstvenih ukrepov (predvsem zdravniška oskrba v ožjem smislu). Seveda gre za obveznost prizadevanja, saj država ne more zagotoviti pravice do zdravja, mora pa zagotoviti pogoje za primerno zdravljenje. Obveznost države in uresničevanje pravice do zdravstvenega varstva pa se skozi čas spreminjata in sta odvisni od več družbenih dejavnikov.¹

II.

Pravico do zdravstvenega varstva v slovenskem pravnem redu v prvi vrsti ureja ustava (51. člen, posredno tudi druge določbe), konkretizirajo pa jo predvsem Zakon o pacientovih pravicah, Zakon o zdravstveni dejavnosti, Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, Zakon o zdravniški službi, Zakon o zdravilih, Zakon o medicinskih pripomočkih, Zakon o lekarniški dejavnosti, Zakon o zdravstveni inšpekciji in pa zakon, ki ureja varstvo pred nalezljivimi boleznimi – Zakon o nalezljivih boleznih. Obstajajo seveda še številni drugi zakonski predpisi, namenjeni specifičnim področjem.

Aktivna vloga države pri zagotavljanju primerne zdravstvenega varstva je pomembna predvsem ob morebitnem širjenju nalezljivih bolezni – v času razglašene epidemije. Mednarodni akti in slovenski pravni red jo zavezujejo k preprečevanju epidemij, zaježitvi širjenja, zdravljenja epidemičnih bolezni ter za nadzor nad njimi. Pri tem, v skladu z dognanji sodobnega mednarodnega prava, omejenost finančnih in drugih virov ne more biti upravičen razlog za opustitev obveznosti države. Država mora storiti vse, kar je v njeni moči, da si prizadeva za polno uresničitev pravice do zdravja. Če ne ravna tako, krši določbe Splošne deklaracije o človekovih pravicah, Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, akte Svetovne zdravstvene organizacije, Listine EU o temeljnih pravicah, Evropsko socialno listino, ustavo in druge pripadajoče normativne akte.²

Kot »država« sta mišljeni predvsem zakonodajna in izvršilna veja oblasti, ki sta pristojni za oblikovanje pravnih podlag in njihovo izvedbo v praksi. Večjo vlogo pri spopadanju z epidemijo ima zagotovo izvršilna veja oblasti (Vlada Republike Slovenije), saj je v praksi najpogostejši predlagatelj predlogov zakonov (in drugih povezanih aktov), ki so namenjeni obvladovanju razmer, ter hkrati politični in upravni »usmerjevalec« delovanja celotne izvršilne veje oblasti. V skladu z Zakonom o vladi predsednik vlade

¹ Več o tem: Komentar Ustave Republike Slovenije 2002 in 2011, dostopno na: <https://e-kurs.si/cleni/51-clen/>.

² Prav tam.

vodi in usmerja delo vlade, skrbi za enotnost politične in upravne usmeritve vlade, usklajuje delo ministrov, predstavlja vlado ter sklicuje in vodi njene seje (14. člen). Prav tako lahko daje ministrom obvezujoče napotke v zvezi z nalogami, ki izhajajo iz usmeritev vlade in so pomembne za delo posameznih ministrov. Nadalje zakon ureja tudi položaj ministrov. Ti morajo obveščati vlado o vseh vprašanjih, ki so pomembna za določanje in izvajanje vladne politike, odgovorni so za odločitve in stališča vlade ter za njihovo izvajanje, za svoje odločitve pri vodenju ministrstev, kakor tudi za opustitev ukrepov, ki bi jih morali sprejeti (14. in 17. člen). Ministrica oziroma minister v skladu s sprejeto politikou vodi in predstavlja ministrstvo, izdaja predpise in druge akte v skladu z zakonom ter sprejema druge odločitve iz pristojnosti ministrstva. Za področje zdravstvenega varstva je pristojno predvsem Ministrstvo za zdravje oziroma njegov minister.

Zagotovo ima pomembno vlogo pri upravljanju epidemije tudi zakonodajno telo, vendar pa predsedniku vlade Janezu Janši ni bilo v interesu, da 90 poslank in poslancev odloča o upravljanju z državo v času zdravstvene krize. Epidemija je namreč odlična priložnost za ukrojitev države po svoji meri. Zato si je posebno vlogo in zlasti pristojnosti pri obvladovanju nalezljive bolezni COVID-19 14. Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada) pod vodstvom Janeza Janše »prisvojila«. Slovenija je prvič razglasila epidemijo nalezljive bolezni COVID-19 12. marca 2020, ko je vlado vodil Marjan Šarec, že naslednji dan pa je skoraj vse vaje upravljanja z zaostrenimi zdravstvenimi razmerami prevzela ministrska ekipa Janševe vlade in z njo povezani skrbno izbrani strokovnjaki. Kljub številnim opozorilom, poskusom in predlogom nove opozicije je vlada pod taktirko vladajoče stranke SDS prevzela praktično vse pomembnejše pristojnosti upravljanja z epidemijo nalezljive bolezni. Temu ustrezno je namreč spremenila Zakon o nalezljivih boleznih, s katerim je Ministrstvu za zdravje pristojnosti odvzela ter jih prenesla na vlado oziroma s tem na njenega predsednika. Priča smo (bili) sprejemanju številnih nepreglednih pravnih podlag (odloki), neučinkoviti nabavi zaščitne in druge medicinske opreme, političnemu kadrovanju... Kadar so se odločitve izkazale za pravilne, so si člani vladne ekipe pripisali vse zasluge (tudi s pompozno razglasitvijo konca epidemije s preletom letal), ob napakah, in teh ni bilo malo, pa krivdo prevalila na druge – mlade, popotnike, medije, opozicijo, nekdanje politike, zdravstvene zavode, vedenje ljudi ob praznikih itd.

Vendar ne pozabimo, prevzem skoraj izključnih pristojnosti za upravljanje z državo v težkih časih prinaša tudi večjo odgovornost. Člani vlade bodo za svoje neodgovorno upravljanje z epidemijo, ki je povzročilo hude posledice na zdravstvenem, socialnem, gospodarskem in drugih področjih, morali odgovarjati. Najbolj pretresljivo dejstvo je zagotovo število umrlih zaradi epidemije COVID-19, ki je po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje že preseglo številko 4000. Poleg slabega upravljanja z epidemijo v domovih za starejše, pri čemer je zatajilo pristojno ministrstvo, si je vlada zdaj privoščila še »fiasko« z nenaročanjem vseh možnih odmerkov cepiv. Gre za zadnjo v nizu škodljivih odločitev, ki bo imela občutne posledice na zdravstveno stanje Slovencev in Slovencev (predvsem tistih ranljivih).

III.

Cepljenje zoper nalezljivo bolezen je po besedah znanstvenikov še vedno eno izmed najbolj učinkovitih sredstev »boja« proti epidemiji in njenim neizogibnim posledicam. Države članice Evropske unije so konec leta 2020, potem ko je Evropska komisija podpisala krovne pogodbe z nekaterimi proizvajalci cepiv za COVID-19, začele cepiti

prebivalstvo. Prvo odobreno cepivo, ki je dobilo ustrezna dovoljenja oziroma odobritev Evropske agencije za zdravila, je bilo cepivo proizvajalcev BioNTech/Pfizer. Vendar imajo številna podjetja, s katerimi so podpisane pogodbe za dobavo cepiv, težave s proizvodnjo ali pridobivanjem dovoljenj, zato število odmerkov ne zadošča prvotnim načrtom za precepljenost prebivalstva. Institucije Evropske unije so zaradi pomanjkanja cepiv vzpostavile poseben mehanizem za enakomerno prerazporeditev odmerkov cepiv, ki naj bi zagotavljal enako obravnavo oziroma dostopnost cepiva za vse prebivalce držav članic Evropske unije. Države članice imajo pri razdelitvi cepiv na voljo toliko odmerkov, kot bi jim jih pripadalo po sistemu pro rata glede na število prebivalcev.

V torek, 16. marca 2021, je o neenakomerni razporeditvi odmerkov cepiv razpravljala usmerjevalni odbor Evropske komisije za ta vprašanja in v medijih so odjeknile informacije, da je neenakomerna razporeditev posledica slabe presoje držav članic v procesu naročanja. Iz števil je bilo mogoče razbrati, da Slovenija nima toliko odmerkov, kot bi ji jih pripadalo po sistemu pro rata glede na prebivalstvo, ker decembra 2020, ko je bilo v drugem krogu na voljo dodatnih 100 milijonov odmerkov cepiva BioNTecha in Pfizerja v okviru prve pogodbe s tem podjetjem, ni naročila ničesar. Pogodba, ki jo je v imenu držav članic podpisala Evropska komisija, je namreč predvidela možnost dodatnega nakupa cepiv Comirnaty, kar so zaradi zapletov s cepivi ostale države članice s pridom izkoristile. Dodatnim odmerkom cepiva sta se poleg Slovenije odrekli še Slovaška in Bolgarija. Prav tako se je Slovenija konec decembra 2020 odrekla dodatni (opcijski) kvoti za nakup okrog 400.000 odmerkov cepiva proizvajalca Moderna in tako zaradi taktiziranja izpustila še drugo pomembno priložnost za zagotovitev zadostnih količin cepiva.

Sloveniji je bilo v okviru zgoraj omenjenih naročil na voljo dodatnih (opcijskih) 900.000 odmerkov cepiva proizvajalcev BioNTecha/Pfizerja in Moderne, ki jih Ministrstvo za zdravje ni naročilo zaradi predvidevanja, da bo v tem času na voljo občutno cenejše cepivo proizvajalca Astra/Zenece. Ta bi moral do konca marca 2021 Sloveniji dobaviti nekaj več kot 558.000 odmerkov, a se je pri proizvodnji zapletlo, zato je v našo državo prišlo manj kot 89.000 odmerkov cepiva. Do 15. marca 2021 je Slovenija prejela vsega skupaj 344.580 odmerkov cepiv, kar je občutno manj od načrtovanega v prvem četrtletju tega leta (za približno 560.000 odmerkov manj). Vsekakor bi primanjkljaj lahko zapolnilo zgoraj omenjenih 900.000 odmerkov cepiva proizvajalcev BioNTecha/Pfizerja in Moderne, kar bi zadoščalo za cepljenje okrog 450.000 Slovencev in Slovencev. Posledica nenaročenih odmerkov cepiva je tudi nižja precepljenost prebivalstva v prvih treh mesecih letošnjega leta. Po podatkih NIJZ z dne 01. 04. 2021 je delež cepljenih oseb z drugim odmerkom zgolj 5,4 – odstoten, kar je še precej daleč od zastavljenega cilja 60-odstotne precepljenosti.

Ministrstvo za zdravje se je v času, ko je bil začasni minister predsednik vlade Janez Janša, zavestno odreklo skoraj milijonu odmerkov preverjenega in učinkovitega cepiva, s katerim bi lahko cepili ranljive skupine prebivalcev – starejše od 60 let, kronične bolnike in ostale prednostne skupine. Tudi zaradi tega smo se ponovno znašli v začasni zaustavitvi javnega življenja oziroma t.i. »lockdownu«. Kot je konec marca (28. 03. 2021) dejal minister Janez Poklukar so takšni ukrepi potrebni tudi »zato, da bo naše zdravstvo zmoglo in da zaščitimo življenje. S tem bomo pridobili čas, da precepimo najbolj rizične skupine prebivalstva in se ob poletju začnemo vračati v življenje, kot si želimo.« Z dodatnimi odmerki bi lahko prej precepili najbolj rizične

skupine oziroma jih precepili v večji meri, s čimer bi lahko preprečili tako strogo zaostroitev ukrepov.

Tudi izjava Janeza Janše, da je bilo takoj po njegovem prihodu na ministrstvo naročenih dodatnih milijon odmerkov, ni na mestu, upoštevajoč, da gre za količine iz osnovne pogodbe, ki bodo dobavljene precej pozneje (predvidoma šele v drugi polovici leta 2021), kot bi bili dobavljeni odmerki iz opsijskih naročil. Ne glede na to, ali je bil razlog za takšno odločitev taktiziranje ali cena cepiva, gre za nedopustno odločitev, ki si jo v teh težkih časih odgovorni za zdravstveno varstvo v Sloveniji ne bi smeli privoščiti.

IV.

V skladu s 119. členom ustave lahko Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljevanju: državni zbor) predsednika vlade ali ministre pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije (v nadaljevanju: ustavno sodišče) obtoži kršitve ustave in zakonov, storjene pri opravljanju njihovih funkcij. Iz zgoraj navedenih dejstev izhaja, da je predsednik vlade Janez Janša kršil ustavo in več zakonov. Naloge Republike Slovenije na področju varstva pred nalezljivimi boleznimi v skladu z Zakonom o nalezljivih boleznih (5. člen) izvajajo ministrstvo, pristojno za zdravje, Nacionalni inštitut za javno zdravje in območni zavodi za zdravstveno varstvo. Janez Janša je v vlogi predsednika vlade in ministra za zdravje storil več protipravnih dejanj (ali opustitev dolžnih ravnanj), ki so vzročno povezana s škodljivimi posledicami takšnega nezakonitega oziroma neustavnega ravnanja. Zaradi aktivnega ravnanja ali opustitve dolžnih ravnanj pri (ne)nabavi dodatnih količin cepiva za COVID-19 je predsednik vlade kršil 34., 50., in 51. člen ustave, 258. člen Kazenskega zakonika, 14. člen Zakona o vladi in 2. člen Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.

Janez Janša je kot predsednik vlade in minister za zdravje vedel ali bi moral vedeti, kaj se dogaja z naročili in dobavami cepiv za COVID-19. Če je šlo za namerno odločitev predsednika vlade, da Republika Slovenija decembra 2020 ne naroči dodatnih količin cepiva proizvajalcev BioNTech/Pfizer in Moderne zaradi taktiziranja in nižje cene drugega cepiva, gre za naklepno zanemarjanje uradne dolžnosti, ki izpolnjuje znake kaznivega dejanja nevestnega dela v službi (258. člen Kazenskega zakonika), hkrati pa je v nasprotju z 34., 50. in 51. členom ustave in 2. členom Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki določa pravico vsakogar do najvišje možne stopnje zdravja. Pri tem bi pri predsednik vlade moral oziroma mogel predvideti, da lahko zaradi njegovega ravnanja, ali opustitve dolžnega ravnanja, nastane hujša kršitev pravic drugega ali škoda na javni dobrini. V tem primeru so kršene tudi določbe 14. člena Zakona o vladi, ki določa, da predsednik vlade vodi in usmerja delo vlade, skrbi za enotnost politične in upravne usmeritve vlade, usklajuje delo ministrov, predstavlja vlado ter sklicuje in vodi njene seje, hkrati pa lahko daje ministrom obvezujoče napotke v zvezi z nalogami, ki izhajajo iz usmeritev vlade in so pomembne za delo posameznih ministrov. Predsednik vlade bi sredi t. i. drugega vala epidemije COVID-19 moral izvajati svoje pristojnosti na tem področju in ne bi smel opustiti dolžnih ravnanj (nadzorstva) ali kako drugače nevestno ravnati v službi, sploh ob upoštevanju dejstva, da je v teh kritičnih dneh in tednih našel čas za uvedbo številnih nepreglednih represivnih ukrepov ter za sporno kadrovanje, obračunavanje s političnimi nasprotniki in neodvisnimi mediji. Prav tako bi lahko takšna ravnanja predsednika vlade izpolnjevala zakonske znake kaznivega dejanja po prvem odstavku 257. člena Kazenskega zakonika (zloraba uradnega položaja) – saj bi s tem, ko ne bi opravil

uradne dolžnosti, pridobil pravice, ki bi mu omogočile zagotovitev ugodnejšega položaja, v smislu ohranitve položaja predsednika vlade in nadaljnega podaljševanja epidemije nalezljive bolezni COVID-19, ki omogoča prikrojitev pravic državljanek in državljanov.

Vsako izmed zgornjih omenjenih ravnanj ali opustitev dolžnega ravnanja je v vzročni zvezi z škodljivimi posledicami, ki so (in še bodo) nastale, in predsednik vlade je te posledice moral ali mogel predvideti. Zaradi decembrske odpovedi dodatnim odmerkom cepiva proizvajalcev BioNTech/Pfizer in Moderne nastaja Republiki Sloveniji, predvsem pa njenim državljanekam in državljanom, znatna škoda – na zdravstvenem, gospodarskem, socialnem in drugih področjih. Predsednik vlade je s svojim aktivnim ravnanjem ali opustitvijo dolžnega ravnanja kršil pravico do osebnega dostojanstva in varnosti, pravico do socialne varnosti in predvsem pravico do zdravstvenega varstva vsem tistim državljanekam in državljanom, ki bi lahko, če bi Slovenija naročila vse cepivo, ki ji je bilo na voljo, prejeli odmerek učinkovitega cepiva in se tako »zavarovali« pred težjim potekom bolezni ali celo smrtjo. Predsednik vlade bi moral storiti vse, kar je v njegovi moči, da bi država sprejela vse razpoložljive ukrepe za (za)varovanje najpomembnejše dobrine – zdravja. Odklonitev dodatnega cepiva je toliko bolj nepojmljiva, če se izkaže, da je razlog za to finančne narave. Po navedbah medijev naj bi bilo cepivo Astra/Zeneca občutno cenejše od cepiva proizvajalcev BioNTech/Pfizer in Moderne, vendar so hitri izračuni nekaterih ekonomistov pokazali, da bi celoten prihranek, ki bi nastal ob cenovnem taktiziranju s cepivom Astra/Zeneca, izpuhtel v enem samem dnevu vsesplošne prepovedi ponujanja blaga in storitev (t. i. lockdown), za katerega se vlada tako zlahka odloči. Ob tem velja opozoriti tudi na stroške zdravljenja, ukrepov s področja socialne varnosti, subvencij, države itd. Zato je takšna želja po varčevanju, sploh ob upoštevanju visoke javnofinančne zadolžitve države v zadnjem letu, milo rečeno, nerazumljiva.

Epidemija nalezljive bolezni COVID-19 oziroma ukrepi, povezani z njenim omejevanjem, so zaustavili življenje, kakršnega poznamo. Zadostna precepljenost prebivalstva ponuja upanje, da se bomo v prihodnosti lahko izognili določenim negativnim posledicam epidemije, predvsem pa, da bomo zaustavili naraščanje števila umrlih in huje obolelih oseb. Vsakršno ravnanje ali opustitev dolžnega ravnanja javnih funkcionarjev na najvišjih oblastnih funkcijah, ki si pripisujejo pravico in dolžnost upravljati s to zdravstveno krizo, mora upoštevati vso odgovornost, ki jo imajo do državljanek in državljanov in do njihove pravice do zdravja. Odklonitev dodatnega cepiva, ki ga je Slovenija imela na voljo, a ga ni naročila, predstavlja grob odklon od prizadevanja države za ustrezno zdravstveno varstvo njenih državljanek in državljanov, kot to narekujejo številni mednarodni akti in slovenski pravni red.

2. POSEGANJE V MEDIJE (SLOVENSKA TISKOVNA AGENCIJA)

Averzija je beseda, ki najbolj nazorno opisuje odnos predsednika vlade do slovenskih medijev in njihovega dela, zlasti do obeh javnih servisov – Radiotelevizije Slovenija (v nadaljevanju: RTVS) in Slovenske tiskovne agencije (v nadaljevanju: STA). Neprikrita agenda – in ta je prevzeti nadzor nad neodvisnim in avtonomnim medijskim prostorom – je očitna od domala prvega dne nastopa mandata 14. vlade. Po sprva nekoliko previdnem »napadu« na posamezne novinarje ter medijske hiše, najbolj izstopata RTVS in STA, je predsednik vlade, očitno neobčutljiv za dostojnost in spodobnost,

zlasti pa za demokratične standarde, intimni obračun z mediji (ne prvič) razširil tudi prek državnih meja. Začelo se je s posredovanjem pisma Svetu Evrope, v katerem je Urad vlade Republike Slovenije za komuniciranje (v nadaljevanju: UKOM) – ne brez premierjevega blagoslova, prej po njegovem naročilu – postregel s spačenim, enostranskim in temu primerno močno prikrojenim pogledom na slovenski medijski prostor. Nadaljevalo se je z (v angleščino) prevedenim zapisom »Vojna z mediji (Basen o nas žabah, skuhanih v mlačni vodi ter grožnjah s smrtjo)« ter doseglo vrelišče s februarским uradnim vabilom, naslovljenim na predsednico Evropske komisije Ursulo von der Leyen, češ naj delovna skupina predstavnikov komisije v najkrajšem možnem času obiše Slovenijo in se med drugim prepriča tudi o pluralnosti medijev.

Politični pritisk na medijsko krajino je ena od rdečih niti mandata aktualnega predsednika vlade. Znanе so tudi metode napada – od kadrovskih do finančnih, poljuben je zgolj vrstni red. Glavna tarča predsednikove namišljene "vojne", kot ji pravi sam, oziroma odkrite težnje po discipliniranju krajine pa je STA. Ta v skladu z Zakonom o Slovenski tiskovni agenciji »opravlja javno službo stalnega, celovitega, točnega in objektivnega zagotavljanja informacij o dogodkih v Republiki Sloveniji in po svetu« oziroma je kot taka vir novic za vse slovenske medije. Edini ustanovitelj in družbenik STA je Republika Slovenija. V njenem imenu pravice izvaja vlada, katere dolžnost je, kot določa 3. člen zakona, »zagotoviti institucionalno avtonomijo in uredniško neodvisnost ter primerno financiranje za celovito in nemoteno izvajanje javne službe na podlagi letnega Poslovnega načrta STA«. Omenjeno izvajanje javne službe se v skladu z 20. členom zakona financira iz sredstev državnega proračuna, ki jih agenciji zagotavlja UKOM.

Čeprav je zakonodaja jasna, je vlada – ne brez vednosti predsednika, prej po njegovem naročilu – na dopisni seji 30. novembra 2020 potrdila odločitev UKOM-a o ustavitvi financiranja javne službe STA. Omenjeno dejanje, ki mu v zgodovini Slovenije in skoraj enako dolgi zgodovini agencije ni para, velja postaviti v širši, zgoraj omenjeni kontekst odnosa aktualnega predsednika vlade do neodvisnih medijev. Ti so po svojem namenu in poslanstvu med drugim prostor soočenja različnih pogledov, izražanja dvomov, kritik, nastavljajo ogledalo družbeno relevantnim ravnanjem in odločitvam – tudi vlade, nikakor pa niso (razen strankarskih, kot sta Nova24 in Demokracija) propagandni aparat – in to nikogaršnji. In prav zaradi opisanega poslanstva oziroma njihove neodvisne in avtonomne narave si je vlada medije sklenila – ne brez vednosti predsednika, prej po njegovem naročilu – podrediti in jih ukrotiti. Spomniti velja, da je svoje namere, povezane zlasti s financiranjem in upravljanjem medijev, vlada razkrila v predlogih novel treh zakonov (o medijih, o Radioteleviziji Slovenija in o STA), posredovanih sprva v zgolj nekajdnevno, ter nato do 5. septembra 2020 podaljšano javno razpravo.

Ti predlogi so, zgolj za ponazoritev, predvideli finančno slabitev RTVS, ki bi s sredstvi, zbranimi z RTV prispevkom, financirala tudi javno službo STA, kar bi pomenilo »razbremenitev« proračuna. Povedano drugače, v ozadju omenjene zamisli se skriva jasen namen: najprej finančno, nato pa programsko in kadrovsko oslabiti kakovostna javna servisa, STA pa nadeti tudi »nadzorstvene uzde«. Popoln nadzor nad agencijo sicer vlada – po novem – skuša prevzeti z Zakonom o nacionalnem demografskem skladu.

Naj se vrnemo k zakonskim dolžnostim vlade, ki jih ima v imenu ustanoviteljice, torej Republike Slovenije. Med njimi je, kot zapisano, tudi »primerno financiranje za celovito in nemoteno izvajanje javne službe«, kar pa je vlada z ustavitvijo izplačila sredstev za zadnje tri mesece leta 2020 zavestno in načrtno ignorirala, s tem pa kršila svojo zakonsko dolžnost oziroma 3. in 20. člen Zakona o Slovenski tiskovni agenciji.

Preteči finančni zlom STA z vrsto posledic – tako socialnih kot na neodvisnost novinarstva in svobode medijev – je žal zgolj navidezno rešilo sprejetje Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (v nadaljevanju: PKP7). Poslanska večina je namreč sprejela dopolnilo, v skladu s katerim je v 66. členu ustanovitelju (torej v njegovem imenu vladi) naložila dvoje: naj STA v sedmih dneh od uveljavitve zakona iz proračuna države poravnava vse zapadle obveznosti za opravljanje javne službe (za leto 2020) ter naj ne glede na to, ali bo za leto 2021 pogodba z STA sklenjena, agenciji zagotovi proračunska sredstva za opravljanje javne službe. Vlada – ne brez vednosti njenega predsednika, prej po njegovem navodilu – je svežo zakonsko dolžnost, ki jo ima sicer že po veljavnem Zakonu o Slovenski tiskovni agenciji, ignorirala. Zakonsko določeni rok sedmih dni je – pričakovano – zamudila. Je pa ubrala novo stranpot – obrnila se je na Evropsko komisijo, češ da preverja, ali je takšno financiranje skladno s pravili o podeljevanju državnih pomoči. Slepilni maneuver zlagane vladne skrbnosti je kmalu dobil odgovor – v obliki jasnega sporočila uradnega Bruslja, češ da so slovenske oblasti »same pristojne za preverjanje pravil in izvrševanje državne pomoči Slovenski tiskovni agenciji brez odobritve Evropske komisije, kar počnejo že skoraj deset let«, da »v luči nujnosti financiranja slovenske oblasti lahko odobrijo pomoč brez vnaprejšnjega obveščanja komisije«, da je »Slovenija vseskozi financirala STA, ne da bi zaprosila komisijo za odobritev državne pomoči« in še, da se komisija »zaveda in podpira pomembno vlogo neodvisnih tiskovnih agencij za medijsko okolje«. Po hladnem tušu Evropske komisije je vlada 14. januarja 2021 vendarle, čeprav stežka, poravnala svoje zapadle obveznosti do STA. A s tem je izpolnila šele del zakonskih obveznosti iz 66. člena PKP7, medtem ko preostanek naloženega v istem členu še vedno krši, in sicer obveznost financiranja za letošnje leto – torej izplačilo sredstev za opravljanje javne službe ne glede na to, ali STA in ustanovitelj skleneta pogodbo. Tako je UKOM, sledeč samovolji, 24. februarja 2021 vnovič zavrnil plačilo računa za izvajanje javne službe, in sicer za januar, razlog pa: da pogodba ni bila sklenjena. Zato ne bo odveč ponoviti zapisanega v 3. odstavku 66. člena PKP7: »STA se ne glede na to, ali je z ustanoviteljem sklenila pogodbo iz prve alineje prvega odstavka 20. člena ZSTAgen, iz proračuna države za leto 2021 za opravljanje javne službe zagotovijo sredstva v skladu s sprejetim Poslovnim načrtom STA za leto 2021.«

Opisano ravnanja vlade – najverjetneje po navodilu njenega predsednika – je razumeti kot ponazoritev moči in svarilo preostalim medijem, najprej bržkone RTVS, kaj jih lahko doleti. Ne sicer na enak način oziroma z enakimi ukrepi, kajti vlada ima neposredne vzvode zgolj pri obeh javnih servisih, pač pa prek drugih, denimo »oglaševalskih« pritiskov, ki sta jih dve drugi vladi istega predsednika že demonstrirali.

Motivi za taka ravnanja predsednika vlade so jasni. Segajo od njegove prvinske antipatije do avtonomnih medijev, ki ne podležejo pričakovanjem, da se bodo sprevrgli v trobila, pa do glavnega cilja – ta pa je nadzorovati in obvladovati, tako informacije kot njihovo interpretacijo. Zato spremljamo politično motivirane poskuse ustrahovanja

urednikov, novinarjev in preostalih zaposlenih, težnje po pokoritvi, obračune, ker «resnica» ni ena (vladna oziroma po meri SDS), pač pa obstajajo tudi kritike, drugačni pogledi, raznolika mnenja, zasledujoč pluralnost.

Za (finančni) obračun s STA si je predsednik vlade očitno dovolil uporabiti vsa sredstva. Zakona, tako o STA kot PKP7, sta sodeč po njegovih ravnanjih zgolj ovira na poti do končnega cilja – uničenja neodvisnega (neodvisnih) medija (medijev). V imenu tega cilja si, kot zapisano, jemlje pravico brezkompromisno kršiti 3. in 20. člen Zakona o Slovenski tiskovni agenciji, v skladu s katerim je vlada, ki v imenu Republike Slovenije izvaja pravice družbenika, dolžna zagotoviti »primerno financiranje za celovito in nemoteno izvajanje javne službe na podlagi letnega Poslovnega načrta STA«, in sicer iz državnega proračuna. Prav tako še vedno krši 66. člen PKP7, saj navkljub jasnim določbam 2. in 3. odstavka ne financira opravljanja javne službe. Navedeno hkrati pomeni tudi kršitev ustave, v skladu s katero je v 39. členu (svoboda izražanja) zagotovljena »svoboda (...) tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja«. Čeprav odločitve sprejema vlada, ali v njenem imenu UKOM, je potrebno vse kršitve obravnavati v luči kršitve 14. člena Zakona o vladi, ki določa, da predsednik vlade vodi in usmerja delo vlade, skrbi za enotnost politične in upravne usmeritve vlade, usklajuje delo ministrov, predstavlja vlado ter sklicuje in vodi njene seje, hkrati pa lahko daje ministrom obvezujoče napotke v zvezi z nalogami, ki izhajajo iz usmeritev vlade in so pomembne za delo posameznih ministrov. Morebiten izgovor predsednika vlade, da je UKOM podpisnik pogodb s STA, je glede na določbo 14. člena Zakona o vladi brezpredmeten.

Zadnji v nizu pritiskov na STA pa je zagotovo nezakonit sklep vlade, ki predstavlja precedens na področju prekoračitev zakonskih določil, v skladu s katerimi mora ravnati izvršilna veja oblasti. Člani vlade so 18. marca 2021 sprejeli sklep, s katerim nadzornemu svetu STA predlagajo takojšnjo razrešitev direktorja STA, hkrati pa naj Ministrstvo za notranje zadeve v skladu s 4. členom Zakona o organiziranosti in delu v policiji na podlagi poročila UKOM-a preveri, ali navedene kršitve vsebujejo elemente utemeljenih sumov kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, ter ukrepa v skladu z zakonom, poleg tega pa naj v zvezi s sumi oškodovanja STA preveri tudi odgovornost predsednika in članov nadzornega sveta oziroma, ali je šlo pri njihovem izvajanju nadzora za kršitev Zakona o gospodarskih družbah. Sklep prav tako nalaga Inšpektoratu RS za delo, da opravi inšpekcijski nadzor. Strokovnjaki so nemudoma opozorili, da je vlada s takšnim sklepom kršila Zakon o Slovenski tiskovni agenciji, saj je posegla v zakonsko določeno neodvisnost (7. člen) in samostojnost (8. člen) nadzornega sveta. S poskusom usmerjati in voditi nadzorni svet vlada posega v njegove pristojnosti in posledično neodvisnost. Sklep je problematičen predvsem zato, ker zanj ni ustrezne pravne podlage – vladi oziroma UKOM-u namreč ni dodeljena zakonska pristojnost, ki bi ji/mu omogočala sistemsko nadziranje poslovanja STA (gre za pristojnost nadzornega sveta STA in drugih državnih institucij, kot je na primer Računsko sodišče RS). Nadzorniki so pri svojem delu zavezani zakonodaji in so avtonomni – torej niso vezani na nikogaršnja navodila, sploh pa ne tista, ki presegajo (kršijo) zakonska določila.

Z vsemi navedenimi kršitvami predsednik vlade spodjeda tudi temelje demokracije.

3. PRITISKI NA TOŽILSTVO

I.

Že iz same Bordojske deklaracije izhaja, da morajo biti državni tožilci pri svojem odločanju neodvisni in samostojni, svojo funkcijo pa opravljati pošteno, objektivno in nepristransko. Podobno kot neodvisnost sodnikov tudi neodvisnost državnih tožilcev ni posebna pravica ali privilegij, ampak predvsem pomeni jamstvo in predpogoj za pošteno, nepristransko in učinkovito sodstvo. Nadalje iz Rimske listine izhaja, da morajo biti državni tožilci pri sprejemanju svojih odločitev avtonomni in izvajati svoje dolžnosti brez zunanjih pritiskov oziroma vmešavanj ob upoštevanju delitve oblasti. Pri vsem tem so vezani na ustavo in zakon, pri čemer je v skladu z ustavo državni tožilec vezan tudi na splošna načela mednarodnega prava ter na ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe.

Podobno pa velja tudi za samo tožilstvo. Posamezni tožilci imajo veliko stopnjo avtonomnosti in so samostojni. Državni tožilec je vezan (samo) na ustavo in zakon (enako kot sodniki), v konkretne zadeve pa je mogoče posegati le tako, da nadrejeni državni tožilec prevzame zadevo, primeri, v katerih je mogoče prevzeti zadevo, pa so omejeni. Z vidika zagotavljanja neodvisnosti in samostojnosti državnih tožilcev je njihova neodvisna presoja namreč ključna.

Ob tem je treba opozoriti tudi na stališče ustavnega sodišča, ki ga je izrazilo v 26. točki obrazložitve svoje odločbe št. U-I-42/12-15 z dne 7. 2. 2013: »...Kot vsaka javna funkcija se mora tudi tožilska funkcija izvrševati na podlagi in v okviru zakonov in Ustave; to izhaja že iz načel pravne države iz 2. člena Ustave. Ne glede na to splošno ustavno zapoved, ki prežema ves pravni red in velja za vsako oblastno delovanje, pa je treba prvi odstavek 135. člena Ustave razumeti ne samo kot določbo, ki opredeljuje oblastno funkcijo in njenega nosilca, temveč tudi kot določbo, ki zahteva, da mora biti odločitev o tem, ali bo na pristojno sodišče vložil kazensko obtožbo in kako jo bo pred sodiščem zastopal, stvar državnega tožilca, ki zadevo obravnava. Pri tem mora državni tožilec v konkretnih postopkih upoštevati načelo enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave, izhajajoč iz politike pregona storilcev kaznivih dejanj, kot je določena znotraj organizacije državnih tožilstev. Vendar je državni tožilec tisti, ki je pristojen, da v okviru ustavnih in zakonskih okvirov odloči, ali bo vložil kazensko obtožbo in kako jo bo zastopal; ta odločitev mora biti njegova lastna odločitev, ki jo mora sprejeti vestno in po svoji najboljši strokovni presoji. To ni njegova pravica, temveč njegova pristojnost ter s tem njegova dolžnost in odgovornost pri izvrševanju državnotožilske funkcije.«.

II.

Kljub zgoraj navedenemu pa žal lahko že dlje časa spremljamo številne nedopustne pritiske na delo državnih tožilcev. Ti se drug za drugim vrstijo praktično že od dne, ko je oblast prevzela tretja Janševa vlada. Njen predsednik nedopustne pritiske na slovenske tožilce vrši tako neposredno kot tudi prek njemu podrejenih medijev in twitter profilov.

Vse to, ves gnev in prezir predsednika vlade do tožilske institucije se odraža pri ustavitvi imenovanj in napredovanj državnih tožilcev, ustavitvi imenovanj dveh evropskih delegiranih tožilcev na Evropskem javnem tožilstvu (v nadaljevanju: EJT), žaljenju posameznih tožilcev ter pisanju pisem generalnemu državnemu tožilcu Republike Slovenije (v nadaljevanju: generalni državni tožilec), v katerem je predsednik vlade zahteval preganjanje protestnikov, ki so nosili transparente »Smrt janšizmu«.

Z zastojem imenovanj domačih in evropskih delegiranih tožilcev škodimo tako ugledu Slovenije kot tudi slabimo pregon kriminala v Sloveniji. Tožilstvo je že tako kadrovske podhranjeno, posledično grozijo tudi zaostanki. Razmere pa je treba reševati s prerazporejanjem zadev med tožilstvi.

- **Ustavitev imenovanj državnih tožilcev**

Ministrstvo za pravosodje je na vlado že septembra in oktobra 2020 posredovalo deset predlogov za imenovanje državnih tožilcev. Običajno, torej v času, ko je tožilstvo bilo samostojno in neodvisno, so vlade o predlogu ministrstva za pravosodje odločile v enem mesecu, v tem primeru pa je vlada do danes odločila o zgolj petih predlogih (imenovala tri okrajne državne tožilce, enega okrožnega državnega tožilca in eno vrhovno državno tožilko), medtem pa o petih predlogih vse do danes ni odločeno niti ni o tem nikakršnega obvestila.

Od 4. januarja 2021 naj bi na imenovanje dodatno čakali še dve okrajni državni tožilki, predvideni za delovni mesti na enem izmed Okrožnih državnih tožilstev. Na UKOM-u v odgovor navajajo, da vlada predlogov še ni obravnavala, ker se mora pred kakršnim koli odločanjem temeljito seznaniti z njimi, »kar terja nekoliko več časa«.

Postopek imenovanja tožilcev je po zakonu sicer tak, da ministrstvo za pravosodje pripravi razpis in po pridobljenem dokončnem (strokovnem) mnenju državnotožilskega sveta poda obrazložen predlog na vlado. Državnotožilski svet pred podajo svojega dokončnega mnenja opravi preizkuse strokovnega znanja, osebnih lastnosti, sposobnosti in veščin, ki so potrebni za opravljanje dela državnega tožilca. V okviru dokončnega mnenja nato razvrsti kandidate glede na oceno o primernosti za imenovanje in utemelji razloge za sprejeto razvrstitev. Na podlagi prejetega mnenja minister za pravosodje poda predlog vladi za imenovanje tistega kandidata, ki ga je državnotožilski svet ocenil kot najprimernejšega za imenovanje.

Zadnji korak, ki pomeni poseg v neodvisnost in samostojnost tožilcev, pa je v času tretje vlade Janeza Janše očitno ocena politične primernosti predlaganih tožilcev. In to vlada počne kljub temu, da se na tožilstvu že več let spopadajo s kadrovske stisko. Ministrica za pravosodje, ki bi morala biti prvi branik pravne države, pa hkrati navaja, da ne pozna razlogov za to, da vlada še ni odločila o predlogih za imenovanje državnih tožilcev, da pa so že večkrat prosili, naj se imenovanje uvrsti v odločanje na sejo vlade.

Vlada po zakonu sicer nima pristojnosti za naknadno preverjanje tožilcev. V postopku imenovanja tožilcev ima le formalno vlogo. Takšna ureditev skuša v največji možni meri varovati neodvisnost tožilstva od vsakokratne vladajoče politike.

- **Zavlačevanje s seznanitvijo z izbranimi kandidatom za evropska delegirana tožilca**

Skrb vzbuja tudi dogajanje glede že dlje časa trajajočega zavlačevanja s seznanitvijo z izbranimi kandidatom za evropska delegirana tožilca. EJT bi moralo namreč začeti delovati že 1. marca 2021, vendar ni, za kar je sokriva tudi Slovenija. Kot omenjeno, namreč še vedno ni izpeljala postopka za imenovanje. Evropski komisar za pravosodje Didier Reynders je že pred časom izpostavil nujnost čimprejšnje vzpostavitve EJT in Slovenijo pozval, naj postopke konča najpozneje aprila. Gre namreč za pomemben organ, ki bo pristojen za preiskavo porabe evropskih sredstev in pregon morebitnih goljufij, korupcije ali pranja denarja s posledicami za proračun Evropske unije. Nadaljnje blokiranje imenovanja evropskih delegiranih tožilcev v Sloveniji (s čimer bo onemogočeno tudi delovanje EJT) bo torej pomenilo težko popravljive posledice – tudi s posledicami za proračun Evropske unije, okrnjen bo ugled Slovenije.

Ministrica za pravosodje je sicer že pred časom kot kandidata za dva delegirana tožilca EJT predlagala specializirana tožilca Mateja Oštirja in Tanjo Frank Eler, ki ju je predlagal državnotožilski svet in imata pozitivno mnenje tako generalnega državnega tožilca kot tudi vodje specializiranega tožilstva. Veljavni zakon določa, da se mora vlada le seznaniti z oblikovanim predlogom, ter ga predložiti EJT. Kandidatoma naj bi nasprotoval predsednik vlade Janez Janša, oba pa naj bi bila v nemilost zaradi starih postopkov, med drugim tudi zaradi preiskovanja Janševega premoženja. S tovrstnim izogibanjem seznanitvi z oblikovanim predlogom je vlada diskreditirala tako oba državna tožilca, ki sta bila izbrana kot vrhunska strokovnjaka za delo pri EJT, kot tudi državnotožilski svet, ki je izbor opravil.

- **Pismo predsednika vlade, naslovljeno na generalnega državnega tožilca, v katerem je zahteval preganjanje protestnikov, ki so nosili transparente »smrt janšizmu«**

Da se bo Janez Janša lotil tožilstva, je sicer postalo jasno že lani poleti. Že junija 2020, nekaj mesecev po prevzemu oblasti, je predsednik vlade na generalnega državnega tožilca naslovil pismo, v katerem je zahteval preganjanje protestnikov, ki so nosili transparente »smrt janšizmu«. To je nedvomno mogoče šteti kot pritisk predsednika izvršilne oblasti na samostojnost in avtonomnost državnega tožilstva.

V pismu namreč predsednik vlade generalnemu državnemu tožilcu očita zanemarjanje zakonske vloge, pripisuje mu odgovornost za stopnjevanje spodbujanja k nasilju in za posledice, ki jih »organizirane grožnje s smrtjo, javno podpiranje takšnega početja in pasivnost organov« prinesejo. Pismo je zaključil celo z grožnjo, da bo »za vsako morebitno žrtev organiziranih groženj s smrtjo neposredno odgovoren«. Iz omenjenega pisma torej izhajajo konkretna navodila predsednika vlade o tem, katera ravnanja naj tožilstvo preganja, kar zagotovo predstavlja poseg v delovanje tožilstva. Predsednika vlade Janeza Janšo je namreč zmotilo stališče ljubljanskega okrožnega tožilstva, ki v različnih protivladnih transparentih ni videlo znakov kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti.

Gre za nedopusten in političen pritisk najvišjega predstavnika izvršilne veje oblasti na generalnega državnega tožilca, s katerim se s sklicevanjem na neposredno odgovornost od njega pričakuje postopanje v nasprotju z zakonskimi pooblastili

oziroma v nasprotju s sistemsko ureditvijo državnega tožilstva v Republiki Sloveniji, kar bi pomenilo nedopusten poseg v neodvisnost in samostojnost državnih tožilcev. Nenazadnje je že dopis predsednika vlade sam po sebi, brez kakršnih koli ukrepov generalnega državnega tožilca, mogoče razumeti kot nedopusten in političen pritisk na posameznega državnega tožilca pri obravnavanju konkretne zadeve.

Gre za protiustaven in nezakonit poseg v samostojnost državnih tožilcev, od katerega predsednik vlade očitno ne pričakuje ravnanja v skladu z zakonskimi pooblastili, ampak postopanje v skladu s političnimi zahtevami, njegovimi političnimi zahtevami – in sicer da se kazensko preganja (ustrahuje) politične nasprotnike in ljudstvu prepreči ustavno zagotovljena svoboda izražanja.

- **Ostalo**

Dodatno skrb vzbuja tudi dejstvo, da vlada pritiske na tožilstvo stopnjuje tudi s spremembo zakonodaje in drugih predpisov.

Pred kratkim je sprva zavrnila tudi Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državnem tožilstvu (ZDT-1E), ki bi na ustrezen način uredil status evropskih delegiranih tožilcev v Republiki Sloveniji. Naknadno posodobljena verzija tega predloga pa predlaga vzporedno še spremembo, ki glede na veljavno ureditev predstavlja zaostrovanje pogojev znanja delovnega jezika na raven C1 za imenovanje na funkcijo evropskega tožilca in evropskega delegiranega tožilca (delujeta v Sloveniji!). S takšnim zaostrovanjem pogoja se ne le oži krog potencialnih kandidatov, ki imajo strokovne kompetence za opravljanje funkcije evropskega tožilca oziroma evropskega delegiranega tožilca, ampak znanju delovnega jezika EJT povsem neargumentirano daje večji pomen kot tožilskemu znanju in izkušnjam. Iz samega predloga niti ni razvidno, ali se predlagane (sporne) dopolnitve pogojev za kandidiranje določajo za prihodnje razpise ali pa bi lahko ta ureditev učinkovala tudi za postopke, ki so še v teku – torej za delegirana tožilca, ki že dlje časa čakata na imenovanje, ker vlada zavlačuje z njuno seznanitvijo.

Konec februarja 2021 je bila spremenjena tudi uredba, ki ureja sodelovanje državnega tožilstva, policije in drugih pristojnih državnih organov in institucij pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj ter delovanju specializiranih in skupnih preiskovalnih skupin. V medresorsko usklajevanje so vložene še spremembe Zakona o organiziranosti in delu v policiji. Po oceni Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije bi te spremembe posegle v pristojnosti tožilcev, ki jih določa zakon o kazenskem postopku, in jim zožile manevrski prostor. Spremembe bi zavrle tudi sodelovanje med tožilstvom in policijo, saj bodo ob strogem izvajanju onemogočale hitro in učinkovito sodelovanje policije in državnega tožilca, zlasti v času dežurne službe. Nove pristojnosti pa bi ministrstvo za notranje zadeve (in odstopljeni minister Aleš Hojs) dobilo ravno v času, ko policija vodi več preiskav, v katerih so osumljeni člani vlade ali njeni politični zavezniki.

Pritiske na posamezne državne tožilce predsednik vlade izvaja tudi prek medijev, ki so mu neposredno podrejeni, ter prek družabnega omrežja Twitter. Stalnica so članki, ki blatijo posamezne državne tožilce in njihove družine. Gre za le nekaj nedopustnih ravnanj, uperjenih v neodvisnost državnih tožilcev, pri čemer lahko sklepamo, da gre

za izražena gnev in prezir predsednika vlade do tožilske institucije in posameznih državnih tožilcev. Izvor tega pa lahko najdemo v posameznih odmevnih zadevah, kot sta na primer »Patria« in »Trenta«.

Ustavna obtožba je nujna in utemeljena zaradi nujnosti ohraniti vladavino prava in demokratično ureditev.

III.

Predsednik vlade Janez Janša je s svojimi ravnanji in posegi v tožilstvo jasno pokazal ignoranco do same ustave, Zakona o državnem tožilstvu in tudi Zakona o vladi. Vsi navedeni predpisi jasno določajo samostojnost posameznega državnega tožilca, tudi v razmerju do predsednika vlade. Državno tožilstvo namreč ni del vlade, ki mu je mogoče ukazovati, mu naročati, koga naj preganja in koga ne. Gre za samostojen državni organ, vezan na ustavo in zakon.

Odločitev o tem, ali bo državni tožilec na pristojno sodišče vložil kazensko obtožbo in kako jo bo pred sodiščem zastopal, je v rokah državnega tožilca, ki zadevo obravnava, in ne v rokah predsednika vlade Janeza Janše. Pri tem mora državni tožilec v konkretnih postopkih upoštevati načelo enakosti pred zakonom iz 2. odstavka 14. člena ustave. Državni tožilec je tisti, ki je pristojen, da v okviru ustavnih in zakonskih okvirov odloči, ali bo vložil kazensko obtožbo in kako jo bo zastopal. Ta odločitev mora biti njegova lastna odločitev, ki jo mora sprejeti vestno in po svoji najboljši strokovni presoji. To ni le njegova pravica, temveč njegova pristojnost ter s tem njegova dolžnost in odgovornost pri izvrševanju državnotožilske funkcije. Nasprotno pa to ni ne dolžnost, še manj pristojnost predsednika vlade.

Predsednik vlade je s svojim aktivnim ravnanjem, navedenim v prejšnjih točkah, kršil 2., 39., 135. člen ustave, 3., 7., 10., 33., 34., 37., 71.č člen Zakona o državnem tožilstvu in 14. člen Zakona o vladi. Kot vsako javno funkcijo je treba tudi tožilsko izvrševati na podlagi in v okviru zakonov in ustave, ki je državnotožilsko funkcijo uredila kot oblastno funkcijo, ki se izvaja v javnem interesu in ne v interesu trenutnega predsednika vlade. To izhaja že iz načel pravne države iz 2. člena ustave. Ne glede na splošno ustavno zapoved omenjenega člena, ki prežema ves pravni red in velja za vsako oblastno delovanje, je treba prvi odstavek 135. člena ustave razumeti ne samo kot določbo, ki opredeljuje oblastno funkcijo in njenega nosilca, temveč tudi kot določbo, ki zahteva, da mora biti odločitev o tem, ali bo na pristojno sodišče vložil kazensko obtožbo in kako jo bo pred sodiščem zastopal, stvar državnega tožilca, ki zadevo obravnava, in ne stvar predsednika vlade. Prav zato je kakršna koli zapoved, prepoved, navodilo v neskladju s prvim odstavkom 135. člena ustave, saj bi to pomenilo, da ni državni tožilec tisti, ki dejansko vlaga in zastopa kazenske obtožbe na podlagi in v okviru ustave in zakona, temveč da je le podaljšana roka nekoga drugega. To sicer ne pomeni, da ne bi bil dopusten notranji nadzor nad delom državnega tožilca zaradi zagotovitve enotnosti kazenskega pregona ter strokovne pravilnosti in učinkovitosti izvrševanja državnotožilske funkcije. V neskladju s prvim odstavkom 135. člena ustave bi bila tudi ureditev, ki bi omogočala, da se na državnega tožilca nedopustno vpliva ali se nad njim izvaja nedopusten pritisk, naj v posamični zadevi ravna na določen način.

Poskus vpliva na državnega tožilca, da kazensko preganja protestnike, ki uporabljajo plakat z napisom »Smrt janšizmu, svoboda narodu«, predstavlja nedopusten pritisk, ki je v neskladju tako s prvim odstavkom 135. člena kot tudi 39. členom ustave, ki določa, da je vsakomur zagotovljena svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja.

Predsednik vlade je s svojimi ravnanji kršil tudi:

- drugi odstavek 3. člena Zakona o državnem tožilstvu, ki državnega tožilca opredeljuje kot samostojnega, vezanega le na ustavo in zakon. V skladu z ustavo je vezan tudi na splošna načela mednarodnega prava ter na ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe;
- tretji odstavek 3. člena Zakona o državnem tožilstvu, ki govori o samostojnosti državnih tožilcev ter zapoveduje, da v odločitve državnega tožilca v konkretnih zadevah ni dovoljeno posegati, razen s splošnimi navodili in prevzemom zadeve na način, določen s tem zakonom;
- drugi odstavek 7. člena Zakona o državnem tožilstvu, ki določa, da mora državni tožilec pri opravljanju državnotožilske službe ravnati nepristransko, varovati ustavnost in zakonitost, načela pravne države ter človekove pravice in temeljne svoboščine in
- 10. Člen Zakona o državnem tožilstvu, ki državno tožilstvo opredeljuje kot samostojni državni organ.

Predsednik vlade je z opustitvijo dolžnega ravnanja kršil tudi 14. člen Zakona o Vladi, ki določa, da predsednik vlade vodi in usmerja delo vlade, skrbi za enotnost politične in upravne usmeritve vlade, usklajuje delo ministrov, predstavlja vladu ter sklicuje in vodi njene seje. Postavlja se vprašanje, zakaj torej ne poskrbi, da se na dnevni red seje vlade že toliko časa ne uvrstita tako imenovanje državnih tožilcev kakor tudi imenovanje delegiranih javnih tožilcev.

4. SPODBUJANJE NASILJA NAD ŽENSKAMI, NESTRPNOSTI IN SOVRAŽNEGA GOVORA

Predsednik vlade Janez Janša je na družbenem omrežju Twitter poobjavil naslednji zapis: »Če še niste vedeli, Janja Sluga poučuje Janeza Janšo komunikacijo. Se mi zdi, da bi se ji dve, tri okol' kepe lepo prilegli.« Za tiste, ki jim je ta način izražanja tuj, »dve, tri okol' kepe« pomeni dve, tri klofuti po obrazu. Očitno je za Janšo vprašanje poslanke, ki ga je v parlamentu opozorila na nizko kulturo komuniciranja, bilo že preveč in bi si zaslužila dve, tri okol' kepe.

27.3.2021 Janez Janša na twitterju med drugim zapiše »...Svojo svobodo in demokracijo smo si pred 30 leti izborili sami. Za vladavino prava in svobodo izražanja, za človekove pravice in temeljne svoboščine se nekateri borimo in plačujemo ceno že 35 let...«.

Izhajajoč iz misli »to, kar govoriš in pišeš, kaže kdo si« je možno zaključiti zgolj – zgodovina nas uči, da je potrebno ukrepati sedaj preden bo prepozno. Če Janša dve, tri okol' kepe razume kot vladavino prava in svobodo izražanja, jo predlagatelji ustavne

obtožbe razumemo kot nasilje, za katerega ni mesta ne za štirimi stenami, ne v javnosti, ne v politiki. Zato je ustavna obtožba nujna, da zaščitimo vladavino prava. Če nekaterih pojavov in ravnanj v družbi na ustavno predviden način jasno ne utemeljimo kot nesprejemljivih, postanejo v skladu z znanim modus operandi Janeza Janše nova normalnost. Zaton demokratičnih vrednot, v središču katerih so človekove pravice, ne sme postati naša nova realnost. Ustavno sodišče Republike Slovenije je varuh ustavnosti in zakonitosti. Njegova naloga je, da obrani ustavo.

I. Predsednik vlade, ki retvita spodbude k nasilju do poslanke Janje Sluga hkrati pa sam od generalnega državnega tožilca zahteva, da se preganja drugače misleče.

Žal to ni prvo dejanje Janeza Janše, ki kaže na težave s komuniciranjem in z razumevanjem samostojnosti državnega tožilstva in neodvisnosti sodne veje oblasti. Oglasiti se je moral celo minister Zdravko Počivalšek in Janši pred nekaj dnevi izrekel pričakovanje, da se bo bolj discipliniral in pokazal več samokontrole. Da ima Janša težave s samokontrolo, je pri vodenju druge javne razprave Evropskega parlamenta o razmerah v Sloveniji, spoznala tudi vodja skupine Sophie in 't Veld, ki je potem, ko je Janša prekinil povezavo, zaključila - To ni v duhu vzajemnega spoštovanja.

Janša v pismu 26.2.2021 predsednici Evropske komisije Ursuli von der Leyen o medijski svobodi in medijski sliki v Sloveniji ter vladavini prava, izrazil pričakovanje, k medsebojnemu spoštovanju, to pa naj neobhodno temelji na objektivni, celoviti in nepristranski obravnavi ter spoštovanju stvarnih dejstev. Ob tem pa v celoti ignorira svoja dejanja, deluje kot, da jih nikoli ne bi bilo in pozablja, da ima predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen, si možnost sama ustvariti objektivno in celovito sliko o dogajanjih v Sloveniji, že zgolj s tem, da prebere objave Janše na twitter profilu. Na primer: „Na neki FB strani javne hiše ponujajo poceni usluge odsluženih prostitutk A. A. in B. B.. Eno za 30€, drugo za 35€. #ZvodnikMilan.“ - zapis se nanaša na novinarki RTV Slovenija; označba Slovenske tiskovne agencije za 'nacionalno sramoto'; obtožba javne RTV, da širi 'laži' in zavaja javnost; da jih je očitno preveč in da so predobro plačani'; čestitka Trumpu še preden se je končalo štetje glasovnic "Več ko bo zavlačevanja in zanikanja dejstev s strani osrednjih medijev, večji bo triumf za predsednika."...

Prepričani smo, da Janševi napadi na novinarko Politico Lili Bayer in obtožbe, da laže, ko je v članku o "slovenski vojni proti medijem" med drugim zapisala, da Janša bije veliko kampanjo proti medijem in da je desničarski populistični voditelj, občudovalec Donalda Trumpa," niso ostali neopaženi. Kot tudi, da te dni v Sloveniji, na Hrvaškem in v BiH potekajo obsežne kriminalistične preiskave v povezavi z domnevnim milijonskim pranjem denarja, v katero naj bi bili vpleteni številni državljani BiH in Janšev prijatelj Rok Snežič s katerim sta skupaj delila celico v zaporu, ko je Janša bil spoznan krivega koruptivnih dejanj pri nakupu oklepnikov Patrie. Pri pranju denarja naj bi sodelovala tudi ga. Dijana Đudić (slovenski javnosti postala znana zaradi posojila 450.000 evrov stranki SDS), ki je državljanka BiH. Države katere državljane je Janša z objavo na twitterju »Pokola v Srebrenici ne bi bilo, če bi na ozemlju bivše Jugoslavije po njenem razpadu počistili s komunistično ideologijo in obsodili poveljne poboje v Sloveniji in drugod« ter poobjavo, da je Koran knjiga, ki je povzročila največ smrti, trpljenja, zatiranja, osiromašenja in družbene zaostalosti, zelo užalil. Opisano dokazuje, da

Janez Janša svojo moč, ki jo ima kot predsednik vlade uporablja za podžiganje sovraštva in nestrpnosti. Več kot očitno je, da mu demokratična ureditev, ki bazira na spoštovanju vladavine prava in strogi ločenosti vseh treh vej oblasti ob močnem nadzoru svobodnih in neodvisnih medijev, ne ustreza. Tovrstna ureditev ga omejuje, ovira, zato jo je potrebno spremeniti, kar Janša vse od prevzema oblasti intenzivno počne.

Sedaj tudi Evropska unija spoznava zakaj velik del slovenskega ljudstva Janšo enači z agresivnim načinom komuniciranja, korupcijskimi aferami, trgovino z orožjem, trgovino z maskami, zmerjanje žensk z odsluženimi prostitutkami in grožnjami z nasiljem, poimenovanje političnih nasprotnikov za zločince prve kategorije, ustavno sodišče za mafijo, depeše o komunističnih medijih in pravosodju, ki ga obvladuje udobomafija, najemanje neonacistov v rumenih jopičih, spreminjanje antifašistične države v prostor, kjer je »smrt fašizmu« označen za sovražni govor, ustaška ikonografija in fašistični simboli pa za svobodo izražanja, absolutna podreditev vseh vej oblasti, izkoriščanje epidemije z nesmiselnimi ukrepi za ohranitev oblasti...

II. Odklon od ustavnih vrednot

Janez Janša je predolgo sejal sovraštvo. Sedaj se pa čudi, ko se ljudstvo upira in zahteva spoštovanje človekovih pravic. Kot, da ne bi vedel, da v svobodnem svetu, tisti, ki deli klofute ne uživa spoštovanja. Vlagatelji ustavne obtožbe izrecno poudarjamo, da zavračamo vsakršno komunikacijo, ki je žaljiva in nespoštljiva. A žal je Janez Janša, zadnji, ki se lahko pritožuje zaradi kritike ki jo prejema (četudi je pikra).

Ko Janez Janša novinarki zmerja za odsluženi prostitutki, trdi, da svoboda izražanja izključi protipravnost tudi zelo ostrih, surovih in brezobzirnih izjav. Da je zmerjanje za odsluženi prostitutki potrebno razumeti kot kritiko ravnanja in stališča, ne pa kot napad na osebnost, njeno sramotitev, ponižanje, prezir, zasmehovanje. Podobno bo verjetno trdil tudi za dve, tri okol' kepe. Očitno je zgolj v njegovem svetu možno, da se ženska počuti dobro, če jo zmerja za odsluženo prostitutko oziroma ji deli kepe okol glave.

Predlagatelji ustavne obtožbe se s tovrstno razlago ne moremo strinjati. Razumemo ga kot močan odklon od vrednot za katere smo se zavzemali, ko smo se odločili za samostojno državo. Temu je potrebno narediti konec.

Janez Janša se kot mojster manipulacije, zavajanja, laganja in izkoriščanja, dobro zaveda, da mu protestniki z napisi "Izklop janšizmu, svoboda medijem", ali "Smrt janšizmu, svoboda narodu" ali "Ne janšizmu, svoboda narodu" ne grozijo s smrtjo a kljub temu od generalnega državnega tožilca zahteva kazenski pregon. Ve, da gre izključno za kritiko njegovih ravnanj in stališč, ne pa napad na njegovo življenje. Ker se pa trudi zabrisati lastna sporna in nezakonita ravnanja, želi kot mojster manipulacije preusmeriti pozornost na druge, sebe pa prikazati kot žrtev. Celo njegov prijatelj in politični zaveznik, nekdanji ustavni sodnik Peter Jambreč, trdi, da pri izrazu janšizem gre za zgolj parafrazo, metaforo, prisposodbo glede na znano reklo "Smrt fašizmu, svoboda narodu". To je pa tisto reklo, ki ga Janša ne prenese. Splošno je znano, da za razliko od predsednika države Boruta Pahorja, ki ga razume kot geslo, ki je navdihovalo mnoge ljudi, ki si jih je ta totalitarizem (fašizem) želel pokoriti ali izbrisati, ga Janez Janša več kot očitno razume popolnoma drugače, kot največje zlo, saj

zajema boj partizanov ne zgolj proti okupatorju ampak tudi domačim izdajalcem - domobrancem. Na vse pretege poskuša z zgodovinskim revizionizmom prikazati partizane kot zločince, istočasno pa domobrance upravičuje/odobrava/poveljuje. Slogane, ki jih protestniki uporabljajo zoper njega, primerja z tridesetimi leti v Nemčiji, ko so nacisti vzklikali Juden Raus, kar se je končalo z največjo grozoto v zgodovini človeštva. Kako se je vse skupaj začelo ga je, med drugimi odlično in zelo nazorno, spomnil tudi Luka Mesec, koordinator Levice:

- Medije so oklicali za lažnive, za "Lügenpresse", tako kot vi razglašate nacionalne medije za "ventilatorje lažnih novic"
- Umetnosti so rekli izrojena, "Entartete Kunst", tako kot ste vi predlani ozmerjali Prešernovi nagrajenki.
- Hujskanju proti Judom, Slovanom, Romom, so rekli svoboda govora, tako kot rečete vi, ko ščuvate proti beguncem, gejem, levičarjem, južnjakom, novinarjem. Oziroma, če uporabim vaš jezik: posiljevalskim migrantom, komunajzarjem, presstitutkam, opankarjem, trenirkarjem, da ne naštevam naprej.
- Iz svojega Führerja so izoblikovali kult osebnosti.
- Politične nasprotnike so ustrahovali, tako kot vi prek svojih medijev in Twitterja - kot predsednik vlade (!) - zastrašujete običajne državljane, ki se udeležijo protesta ali pa le tvitnejo kaj proti vladi.
- Svoje podrepnike so brezsravno nameščali v državni aparat, opozicijo pa oklicali za izdajalsko.
- In nenazadnje, tako kot vi, so se na vsakem koraku sprenevedali in se predstavljali kot žrtev. Tako kot ste se vi danes postavili na mesto Juda, žrtve, čeprav je vaša falanga tista, ki preganja novodobne Jude.

Dopis Janeza Janše generalnemu državnemu tožilcu, ko je zahteval pregon protestnikov, ni bil običajen dopis. Šlo je za konkretno navedbo, koga in zakaj se naj kazensko preganja. Ni šlo za abstraktno usmeritev, ampak konkretno navodilo v konkretnem primeru, ki Janez Janšo osebno močno zadeva. Grožnjo tožilstvu, še zadnje opozorilo. Šlo je za načrten poskus vplivanja na samostojnost državnih tožilcev, da le-ti začnejo kazensko preganjati protestnike zoper Janšo, ki zaradi svobode izražanja ogrožajo popolno in neomejeno vladavino Janez Janše. Zato si je potrebno podrediti tožilstvo in z njihovo pomočjo preprečiti svobodo izražanja, saj se Janez Janša zelo dobro zaveda moči ljudstva (demonstracije ob aferi JBTZ). Ve, da je ljudstvo potrebno ustaviti sedaj, še preden pridobi preveliko moč. Zato je podreditev tožilstva ključna, saj to ne vplaga le kazenskih ovadb, ampak tudi usmerja policijo. Zato tudi vojna z mediji. Zato tudi blatenje sodne veje oblasti. Zato označevanje opozicije z udbomafijo in komunizmom. Zato tudi grožnje z nasiljem. Vse z namenom doseganja absolutne vladavine Janeza Janše, četudi je pri tem potrebno poteptati Ustavo Republike Slovenije.

III. Spodbujanje k nasilju

Z opisanimi ravnanji Janez Janša spodbuja k neenakopravnosti, nestrpnosti in nasilju s čimer zavestno in hote krši 1. člen, 2. člen in 63. člen Ustave Republike Slovenije. Slovenija je demokratična država. V demokratični državi spodbujanje k nasilju ni dovoljeno. Protiustavno je vsakršno spodbujanje k nasilju, k neenakopravnosti ter razpihovanje sovraštva in nestrpnosti. Gre za zavržno ravnanje, ki ga je potrebno

preprečiti za vsako ceno. Še toliko bolj, če ga izvaja predsednik vlade. Janez Janša že 30 let deli slovenskemu narodu klofute. Številni so primeri, kjer nam je pokazal, da se požvižga na ustavo in zakone. Spomnimo se zgolj leta 1994, ko je bil za obstanek na oblasti pripravljen izvesti državni udar. Ne moti ga, če s tem povzroča trpljenje ljudi pod njim. Zdi se, kot da v krizi uživa, da ga hrani, zato jih tudi pospešeno ustvarja, četudi za njim vedno ostane pogorišče, porušeni odnosi, nestrpnost.

Svoboda izražanja, ki je varovana v 39. členu Ustave Republike Slovenije in 10. členu Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ima v sistemu ustavnih pravic poseben položaj, ker zagotavlja javno razpravo o družbeno pomembnih temah, to pa je bistveno za učinkovito delovanje demokracije. Tako po praksi ESČP posebno varstvo uživa politično izražanje. Kdaj gre za politično izražanje, je prvič: odvisno tako od osebe, ki se izjavlja, drugič: kot tudi od vsebine objavljenega sporočila. O političnem izražanju praviloma govorimo vselej, ko gre za razpravo o pomembnih družbenih temah.

Janez Janša je politik. Prvi pogoj, da gre za politično izražanje je izpolnjen. Nikakor pa ni izpolnjen drugi pogoj, da bi izjavo »Če še niste vedeli, Janja Sluga poučuje Janeza Janšo komunikacijo. Se mi zdi, da bi se ji dve, tri okol' kepe lepo prilegli.« lahko razumeli kot razpravo o pomembnih družbenih temah. Nasilje v družbi je nesporno aktualna in pomembna družbena tema. Ampak Janša s svojo poobjavo ni sprožil razpravo o obsodbi nasilja, označil nasilje kot nedopustno in nesprejemljivo, ampak ravno nasprotno, zavestno in hote ga spodbudil. Še huje, kot predsednik vlade dobesedno sporoča, da če ženska nasprotuje, tako kot je Janja Sluga v parlamentu Janezu Janši, si zasluži dve tri kepe okol...

Zato v tem primeru, ne gre za politično izražanje, ki uživa pravno varstvo, ampak za spodbujanje k nasilju in zaničevanju, ki ga pravo sankcionira. Ni možno pristati, da je šlo za pikro, zajedljivo, prostaško, žaljivo izjavo o vprašanju, ki je v javnem interesu. Takšen je na primer zapis »Strašni Janša, najhitrejši jezik srednje Evrope, je tiho kot rit, ko Orban Slovenijo potiska v veliko Madžarsko« v kolumni Borisa Dežulovića Jansza egy derek, katona kalandjai«. Ta zapis je zelo žaljiv le, če je vzet iz konteksta in razumljen dobesedno, sicer pa vsi vemo, da rit ne govori, torej novinar ni mislil dobesedno, ampak je zgolj želel poetično opozoriti na molk Janše, ko Orban kaže Prekmurje kot del velike Madžarske.

Janez Janša ni slehernik, ampak predsednik vlade in mnenjski voditelj, ki ima na Twitterju 83.300 sledilcev. Njegove objave so deležne bistveno večje pozornosti kot objave povprečnega uporabnika Twitterja in predmet poglobljenih analiz. Zato jih je treba obravnavati drugače kot nepremišljene, hipne in pogosto vulgarne odzive anonimnih posameznikov preko interneta, ki imajo zelo omejen domet. Drži Janja Sluga je poslanka Državnega zbora Republike Slovenije in od oseb javnega življenja se pričakuje višji tolerančni prag. Ampak tudi ona ima ustavne pravice, ki jih je država dolžna varovati. Nobeden, tudi predsednik vlade, nima pravice klofutati kogarkoli, tudi poslanke državnega zbora ne. Dve, tri okol' kepe ni svoboda izražanja, ni ga mogoče razumeti kot kritiko Janje Sluge, ampak kot spodbujanje k nasilju, kot napad na njeno osebnost, dostojanstvo, sramotitev, ponižanje, prezir, zasmehovanje.

Če želimo ohraniti vladavino prava in demokratično ureditev v Republiki Slovenije je potrebno spodbujanje k nasilju zatreti takoj. Ker s tem varujemo demokracijo. Ker s tem varujemo ustavni red. Ker je naša svoboda na preizkušnji in pod napadom.

5. PROTIUSTAVNA PREPOVED REFERENDUMA IN KRŠITEV SKLEPA USTAVNEGA SODIŠČA

Državni zbor je na 48. izredni seji dne 20. 11. 2020 sprejel Zakon o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026 (Uradni list RS, št. 175/20, v nadaljnjem besedilu: ZZSISV26). Državni zbor je nato na 51. izredni seji dne 27. 11. 2020 na predlog vlade, ki ji predseduje Janez Janša, sprejel še Sklep o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referenduma o Zakonu o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026 (Uradni list RS, št. 175/20; v nadaljnjem besedilu: sklep o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referenduma). Sklep o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referenduma je Državni zbor sprejel na podlagi prve alineje drugega odstavka 90. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 47, 68, 69/04, 69/04, 69/04, 68/06, 140, 143, 47/13, 47/13 in 75/16; v nadaljnjem besedilu Ustava), 21.a člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US in 52/20; v nadaljnjem besedilu: ZRLI) ter 112. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17 in 46/20).

S sprejetjem sklepa o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referenduma je Državni zbor onemogočil pravico pobudnika zakonodajnega referenduma Luke Mesca, ki je 26. 11. 2020 s podpisi državljanek in državljanov na podlagi ZRLI v zakonskem roku vložil pobudo za razpis zakonodajnega referenduma ter pobudo volivkam in volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma o ZZSISV26. V skladu z ZRLI je bila pobudi priložena referendumska zahteva ter 28.551 podpisov volivk in volivcev, ki podpirajo pobudo. Skladno s 16.c členom ZRLI je bilo predlagano naslednje referendumsko vprašanje: »Ali ste za to, da se uveljavi ZZSISV26, ki ga je sprejel Državni zbor na seji dne 20. 11. 2020?« S sprejetjem sklepa o nedopustnosti razpisa referenduma na podlagi 21.a člena ZRLI se je štelo, da pobuda za referendum ni bila vložena, zaključil se je zakonodajni postopek, državljanke in državljanom pa se je onemogočilo uveljavljanje ustavne pravice iz 90. člena Ustave, ki zagotavlja neposredno odločanje državljanek in državljanov.

Ker ZZSISV26 ni zakon o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč, kot to določa prva alineja drugega odstavka 90. člena Ustave je skupina poslancev s prvopodpisanim dr. Matejem T. Vatovcem 4. 12. 2020 vložila Zahtevo za oceno ustavnosti Sklepa o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referenduma o Zakonu o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026, objavljenega v Uradnem listu RS, št. 175/20 z dne 27. 11. 2020, ter predlog za začasno zadržanje izvajanja zakona in absolutno prednostno obravnavo zaradi kršitve 3., 44. in 90. člena ustave, 14. 12. 2020 pa je Luka Mesec vložil Zahtevo za oceno ustavnosti Zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026, objavljenega v Uradnem listu RS, št.

175/20 z dne 27. 11. 2020, ter predlog za začasno zadržanje izvajanja zakona in absolutno prednostno obravnavo zaradi kršitve 90. člena ustave.

V zahtevah za oceno ustavnosti je bilo pokazano, da je bil zakonodajni postopek, v katerem je državni zbor sprejel ZZSISV26, izveden v nasprotju z Ustavo. Sklep o nedopustnosti zakonodajnega referenduma o ZZSISV26, ki je del zakonodajnega postopka, je bil namreč sprejet v nasprotju s prvo alinejo drugega odstavka 90. člena Ustave. Tako je bil v nasprotju z Ustavo in ZRLI prekinjen ter zaključen zakonodajni postopek v zvezi s predlogom ZZSISV26-a. S tem je bila kršena pravica državljanek in državljanov do zakonodajnega referenduma, ki izhaja iz 90. člena Ustave.

S sprejetim sklepom o nedopustnosti zakonodajnega referenduma je bil v skladu z 21.a členom ZRLI ZZSISV26 poslan v objavo v Uradni list tudi ZZSISV26 in je v skladu z zakonsko določenim vakacijskim rokom stopil v veljavo 12. 12. 2020. Neustavnost sklepa pomeni tudi neustavnost zakonodajnega postopka in s tem neustavnost samega zakona. Ustavno sodišče mora zato ZZSISV26 razveljaviti.

Iz tega izhaja, da ne gre za zakon, ki bi bil nujno potreben za zagotovitev nujnih obrambnih zmogljivosti države. Zakon je bil v državni zbor vložen po rednem in ne po nujnem postopku. Predlog zakona je vlada sprejela na redni seji 24. 6. 2020, zakon pa je bil potrjen v Državnem zboru 20. 11. 2020, to je skoraj 5 mesecev kasneje. Iz dolžine zakonodajnega postopka je jasno, da časovna nujnost pri tem zakonu ni prisotna. Vlada je imela možnost uporabiti nujni postopek, po katerem bi bil zakon relativno hitro sprejet. V obrazložitvi zakona niti enkrat samkrat ni niti navedeno, kaj šele pojasnjeno, da je sprejem zakona potreben za zagotovitev nujnih obrambnih zmogljivosti. Predstavniki vlade tekom prve in druge obravnave zakona na sejah državnega zbora niso niti enkrat omenili niti pojasnili, da naj bi bil sprejem zakona nujno potreben za zagotovitev nujnih obrambnih zmogljivosti države.

Sklep o nedopustnosti referenduma je Vlada Republike Slovenije sprejela štiri mesece po sprejemu zakona, in ne sočasno z zakonom kot to predvideva zakonodaja, ter šele po tem, ko je Levica javno napovedala, da v primeru zavrnitve predloga za razpis posvetovalnega referenduma ne izključuje zakonodajnega referenduma. Da je zakonodajni referendum o ZZSISV26 dopusten, je v svojem odzivu na vložitev predloga za posvetovalni referendum o zakonu jasno povedal minister za obrambo in podpredsednik vlade mag. Matej Tonin, ki je predlagatelje celo pozval k zbiranju podpisov za zakonodajni referendum in rekel: »Posvetovalni referendum je nesmiseln. Nimam pa nobenega problema, če bodo zbrali podpise za zakonodajni referendum. Tam je pa druga zgodba. Ko je pa zakon enkrat sprejet, potem so pa stvari nekoliko bolj resne, in tudi ta zakonodajni referendum ima neke konkretne posledice. Torej, če je uspešen, zakon pade.«³

Nadalje Državni zbor, ki je 27. 11. 2020 sprejel sklep o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referenduma o ZZSISV26, v obrazložitvi zgolj dvakrat omeni, da naj bi bil sprejem zakona potreben za zagotovitev nujnih obrambnih zmogljivosti države, česar pa nikoli konkretno ne utemelji. Ne utemelji niti tega, kakšne so trenutne

---

³ Vir:

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MO/Dogodki/audio2020/a_20200824_tonin_referendum.m3

obrambne zmogljivosti, kakšne bi morale biti, predvsem pa ne, zakaj je sprejem zakona nujen za zagotovitev teh obrambnih zmogljivosti, kako bo te zmogljivosti vzpostavil hitro in učinkovito ter posledično tudi ne utemelji na kakšen način bo ZZSISV26 zagotovil nujne obrambne zmogljivosti za obrambo države.

Iz vsega navedenega izhaja, da ZZSISV26 ni zakon o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč iz prve alineje drugega odstavka 90. člena Ustave, s sklepom o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o ZZSISV26 pa državni zbor onemogoča izvrševanje oblasti ljudstva. Pri tem znova poudarjamo, da je Ustavna komisija Državnega zbora v Poročilu o pripravi Predloga ustavnega zakona o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije z dne 29. 3. 2012 tudi izrecno poudarila, da se s prvo alinejo 90. člena Ustave sicer izključuje razpis referendumu o zakonih o nujnih ukrepih za obrambo države, varnost ali odpravo posledic naravnih nesreč, *»ne izključuje pa razpisa referendumu o vseh zakonih, ki urejajo ta področja, temveč le o zakonih, ki se sprejemajo zaradi nujnih ukrepov na teh področjih. Pri nujnem ukrepanju mora biti delovanje učinkovito in hitro, kar pa bi razpis in izvedba referendumu preprečevala.«* ZZSISV26 se ni sprejemal zaradi nujnih ukrepov na področju obrambe, dokler ni vlada štiri mesece po sprejemu zakona sprejela sklep o nedopustnosti zakonodajnega referendumu. Delovanje ZZSISV26 ni hitro in učinkovito. Dinamika izvajanja zakona je raztegnjena na obdobje 6 let in se bo začela izvajati šele v letu, ki sledi letu sprejetja zakona. Razpis in izvedba referendumu učinkovitega in hitrega delovanja zakona ne omejujeta. Kot prvo, ker zakon ne deluje hitro in učinkovito. Kot drugo, ker nekajmesečni zamik izvajanja zakona, katerega izvajanje je sicer predvideno za obdobje šestih let, ob že sprejetih rekordnih proračunih Ministrstva za obrambo, ne ovira financiranja Slovenske vojske. Kot tretje pa zato, ker ima država tudi v primeru zavrnitve zakona na referendumu še šest let časa, da zastavljene cilje iz predloga zakona uresniči na druge načine, ki bodo sprejemljivi tudi za ljudstvo in ne bodo zavrnjeni na referendumu.

Iz navedenega nedvoumno izhaja, da je Sklep o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o zakonu o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026 (Uradni list, št. 175/20) v nasprotju s prvo alinejo drugega odstavka 90. člena Ustave, ker se z zakonom ne zagotavljajo nujni ukrepi za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč, posledično tudi v nasprotju s 3. členom Ustave, po katerem ima v Sloveniji oblast ljudstvo, ki jo državljanke in državljanji izvršujejo neposredno in z volitvami, in v nasprotju z 44. členom Ustave, po katerem ima vsak državljan pravico, da v skladu z zakonom neposredno ali po izvoljenih predstavnikih sodeluje pri upravljanju javnih zadev.

Ustavno sodišče je izvrševanje ZZSISV26 zadržalo s Sklepom o zadržanju izvrševanja Zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026, št. U-I-483/20 z dne 7. 1. 2021 (v nadaljevanju: Sklep Ustavnega sodišča), ker je ugotovilo, da bi izvrševanje morebiti protiustavnega ZZSISV26 povzročilo hujše škodljive posledice, kot če se morebiti ustavnoskladen ZZSISV26 relativno kratek čas do končne odločitve Ustavnega sodišča (ob že zagotovljenih nezanemarljivih proračunskih sredstvih za leti 2021 in 2022) ne bi izvrševal. Ustavno sodišče je ne glede na instrukcijski rok iz petega odstavka 21.a člena ZRLI sklenilo tudi, da bo zadevo obravnavalo absolutno prednostno.

Kljub temu, da je Sklep Ustavnega sodišča zadržal izvajanje ZZSISV26 je Vlada Republike Slovenije na 183. dopisni seji dne 12. 3. 2021 sprejela besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (v nadaljevanju: ZIPRS2122) katerega vsebina 1. člena očitno zasleduje enak cilj kot ZZSISV26 in po vsebini ureja enako materijo kot ZZSISV26, in sicer tako, da bo povzročil enake pravne učinke.

Kot v Mnenju o Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (ZIPRS2122-A), nujni postopek, EPA 1736-VIII iz 16. 3. 2021 ugotavlja Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora:

»Odločbe Ustavnega sodišča, kamor se vključujejo tudi sklepi, izdani na podlagi 39. člena Zakona o ustavnem sodišču (v nadaljevanju ZUstS), so po tretjem odstavku 1. člena ZUstS obvezne.⁴ To pravilo izhaja že iz načela delitve oblasti (drugi odstavek 3. člena Ustave). Ustavno sodišče je že večkrat opozorilo na pravno zavezujočo naravo svojih odločitev, sprejetih v zadevah ocene ustavnosti predpisov, in da iz ustavno opredeljenega položaja Ustavnega sodišča izhaja pooblastilo, da pri izvrševanju svojih pristojnosti s pravno zavezujočimi učinki razlaga ustavne določbe. V primeru ustavnosodne presoje predpisa pa izrek in obrazložitev odločbe pomenita celoto, zaradi česar ne veže le izrek, temveč tudi razlogi in stališča, vsebovani v obrazložitvi.⁵ Prav tako je Ustavno sodišče v več svojih odločitvah opozorilo, da ustavnosodna razlaga zavezuje zakonodajalca, ki v primeru nespoštovanja odločb Ustavnega sodišča krši načela pravne države iz 2. člena in načelo delitve oblasti iz tretjega odstavka 3. člena Ustave.^{6,7}

Situacija v tej zadevi je v tem trenutku specifična: ZZSISV26 je začasno zadržan, Ustavno sodišče še ni odločilo na podlagi petega odstavka 21.a člena ZRLI zaradi kršitve drugega odstavka 90. člena Ustave, predlagana sprememba pa bi imela enake učinke kot ZZSISV26. Specifičnost te situacije je treba upoštevati v tem zakonodajnem postopku. Načeloma ima zakonodajalec široko polje proste presoje glede primernosti zakonskih rešitev, ki jih sprejema kot političen organ po soočenju različnih, tudi nasprotujočih si interesov. Med postopkom presoje ustavnosti lahko zakon, ki je v postopku presoje, tudi spremeni, dopolni ali določi, da ta preneha veljati (prim. 47. člen ZUstS). V tem primeru ne gre za zakonodajalčevo izbiranje med več primernimi rešitvami. Prav tako ni predlagana sprememba ali prenehanje veljavnosti ZZSISV26, ampak je predlagana uzakonitev druge zakonske podlage, ki bi imela enake pravne posledice kot ZZSISV26. Sprejetje predlagane spremembe 30. člena ZIPRS2122 bi pomenilo uzakonitev pravne podlage za sprejemanje obveznosti za investicije v

⁴ Sklep, s katerim se zadrži izvrševanje predpisa, je vedno obrazložen in se zaradi zavezujočih eksternih učinkov objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

⁵ Odločba št. U-I-163/99 z dne 23. 9. 1999, odločba št. Up-2597/07 z dne 4. 10. 2007.

⁶ Odločba št. Up-217/15 z dne 7. 7. 2016.

⁷ »Le če so njegove odločbe obvezne in kot take tudi dejansko učinkujejo, se lahko Ustavno sodišče odzove na ustavne pritožbe in pobude za presojo ustavnosti in zakonitosti ter zagotovi posameznikom in pravnim osebam učinkovito varstvo njihovega ustavnopravnega položaja. Zanikanje obveznosti odločitev Ustavnega sodišča zato pomeni tudi zanikanje pravnega varstva prizadetih pritožnikov oziroma pobudnikov. Spoštovanje sodnih odločb, tudi odločb Ustavnega sodišča, je eden temeljnih postulatov pravne države in srž ustavne demokracije (tako Ustavno sodišče v odločbi št. U-I-248/08 z dne 11. 11. 2009, Uradni list RS, št. 95/09).«. Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-114/11 z dne 9. 6. 2011, 13. točka obrazložitve.

Slovenski vojski v breme proračunov prihodnjih let (s čimer bi se uzakonilo poglavitni cilj ZZSISV26) še pred sprejemom končne odločitve Ustavnega sodišča o kršitvi drugega odstavka 90. člena Ustave. Posledično bi pomenilo tudi nespoštovanje Sklepa Ustavnega sodišča, s katerim je ZZSISV26 začasno zadržan. S tem bi zakonodajalec dopustil, da bi se še pred končno odločitvijo Ustavnega sodišča o kršitvi drugega odstavka 90. člena Ustave lahko izvrševala predlagana sprememba 30. člena ZIPRS2122. Če bi se vsebina ZZSISV26 uzakonila in izvrševala na podlagi predlagane spremembe ZIPRS2122, bi ustavnosodna presoja ZZSISV26 tudi izgubila pomen. Zaradi tega ZPS izpostavlja, da je v Republiki Sloveniji vzpostavljena ustavna demokracija.⁸ Po ustaljeni ustavnosodni presoji je njeno bistvo to, da lahko vrednote, ki jih varuje Ustava, in med njimi posebej temeljne človekove pravice in svoboščine (Preambula k Ustavi), prevladajo nad demokratično sprejetimi odločitvami večine.⁹ Čeprav v Republiki Sloveniji oblast izvršujejo državljani posredno prek svojih predstavnikov v Državnem zboru ali neposredno na zakonodajnem referendumu, pa noben od teh dveh načinov demokratičnega izvrševanja oblasti ni brez omejitev. Vsaka oblast se lahko izvaja samo v okviru Ustave in vsaka oblastna odločitev se mora gibati v okviru ustavno dopustnih možnosti.¹⁰

Glede na to, da bi predlagana sprememba povzročila enak učinek oziroma pravne posledice kot ZZSISV26, so upoštevane vse posledice, ki so bile ocenjene kot škodljive posledice v Sklepu Ustavnega sodišča in zaradi katerih je bil ZZSISV26 začasno zadržan.¹¹ Ministrstvo za obrambo bi lahko sklepalo pogodbe, s katerimi bi prevzelo obveznosti izven proračunskih let 2021 in 2022 in brez odložnega pogoja, s katerim se izvajanje pogodbenih obveznosti odloži, dokler za ta namen nima zagotovljenih pravic porabe v posebnem delu proračuna (zadnji stavek tretjega odstavka 30. člena ZIPRS2122). Te bi imele zavezujoče pravne učinke, četudi bi se izkazalo, da je ZZSISV26 protustaven in bi ga Ustavno sodišče razveljavilo. Pogodbene obveznosti bi morala Republika Slovenija spoštovati ter izvrševati tudi v prihodnjih proračunskih letih, ne glede na takratno gospodarsko in finančno stanje v državi. To je prva škodljiva posledica, ki bi jo povzročila tudi predlagana sprememba 30. člena ZIPRS2122.¹²

V Sklepu Ustavnega sodišča je kot druga škodljiva posledica izvrševanja ZZSISV26 navedeno, da bi bila zaradi izvrševanja ZZSISV26 še pred končno odločitvijo, ali je bil sprejet v skladu z 90. členom Ustave, izigrana oziroma onemogočena pravica volivcev glasovati na referendumu. Zakonodajni postopek v širšem smislu vključuje poleg postopka sprejemanja zakona v Državnem zboru (zakonodajni postopek v ožjem smislu) tudi zakonodajno iniciativo (88. člen Ustave), suspenzivni veto Državnega sveta (drugi odstavek 91. člena Ustave), zakonodajni referendum (90. člen Ustave),

⁸ Komentar Ustave Republike Slovenije, del 2: Državna ureditev, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, Ljubljana, 2019, str. 30.

⁹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-111/04 z dne 8. 7. 2004. V 16. opombi pod črto te odločbe: "V pojmu ustavne demokracije pridevnik 'ustavna' ni le okrasni pridevek ali blaga sprememba samostalnškega pomena besede (...). Pridevnik 'ustavna' v pojmu ustavne demokracije predstavlja pravi poseg v sam samostalnik. Določa nič manj in nič več kot mejo demokratičnega načela; izraža, da je presoja, ali so odločitve večine pravilne, odslej podvržena temeljnemu zadržku, namreč zadržku, ali so te odločitve v skladu z ustavo." Tako podpredsednik Ustavnega sodišča ZRN Hassemer W. v referatu "Ustavna demokracija", Pravniki, št. 4-5/2003, letnik 58, str. 214.

¹⁰ Odločba Ustavnega sodišča št. U-II-2/09 z dne 9. 11. 2009, odločba št. U-II-1/15 z dne 28. 9. 2015.

¹¹ 7. točka Sklepa Ustavnega sodišča.

¹² Ob tem je treba opozoriti, da v okviru predlagane spremembe 30. člena ZIPRS2122 ni določena višina obveznosti, ki se lahko prevzema v breme proračunov prihodnjih let.

razglasitev zakona (prvi odstavek 91. člena in druga alineja prvega odstavka 107. člena Ustave) ter objavo zakona v Uradnem listu Republike Slovenije.¹³ S predlagano spremembo bi bila ta pravica prav tako onemogočena, in sicer tako zaradi tega, ker bi se pred končno odločitvijo o tem, ali je bil kršen drugi odstavek 90. člena Ustave, in v času zadržanja ZZSISV26 uveljavila predlagana sprememba ZIPRS2122, ki bi imela enake pravne učinke kot ZZSISV26, zlasti pa zato, ker je zakon, ki se sprejema za izvrševanje državnega proračuna, po Ustavi zakon, o katerem referendumu ni dopustno razpisati.¹⁴ Tudi v Sklepu Ustavnega sodišča je s tem v zvezi izrecno zapisano: »Če bi namreč Državni zbor ponovno sprejel zakon z enako vsebino in bi bil o njem razpisan referendum, bi volivci glasovali o nečem, kar bi bilo dejansko že izvršeno, oziroma o nečem, na kar dejansko ne bi mogli več vplivati. Tudi če bi bil kasneje sprejet zakon z drugačno vsebino oziroma bi financiranje investicij v Slovensko vojsko potekalo drugače, bi sklenjene pogodbe še vedno veljale.«¹⁵ Tudi ta Predlog zakona torej ne bi povzročil le škodljivih posledic, ampak bi, kot izhaja iz Sklepa Ustavnega sodišča, bila izigrana oziroma onemogočena pravica volivcev glasovati na referendumu in izvotljena pravica, zagotovljena v 44. členu Ustave.«

Predlagatelji ustavne obtožbe ugotavljamo, da je predsednik vlade Janez Janša s tem, ko je vlada v času presoje ustavnosti ZZSISV26 in ko je njegovo izvrševanje zadržano, in ko ni ustavno dopustno sprejeti enake ureditve sprejela in po nujnem postopku v državni zbor v sprejem poslala ZIPRS2122 ter s tem ravnal v nasprotju s 1., 2., 3., 44. in 90. členom Ustave.

6. PRAVICA DO ČISTE PITNE VODE

Pitna voda je najpomembnejše naravno bogastvo, brez katere ni življenja in ki predstavlja predpogoj za obstoj človeka. Poleg tega je voda nenadomestljiv vir za nacionalne ekonomije.

Slovenija je ena izmed vodno najbogatejših držav v Evropi in voda predstavlja konkurenčno prednost Slovenije. Dobra plat tega je, da v Sloveniji sicer dolgoročno z oskrbovanjem prebivalstva s pitno vodo ne bi smelo biti težav, vendar takšno naravno bogastvo slej kot prej privabi velike apetite in želje po upravljanju s temi vodami. Naravna bogastva so nasploh izjemno zanimiva z vidika tržnega izkoriščanja, pogosto tudi tujih vlagateljev.

Dejstvo je, da je količina pitne vode omejena. Z rastjo svetovne populacije rastejo tudi potrebe po osnovnih dobrinah, ki jih ljudje potrebujemo za življenje – hrane in vode. Poleg naraščajoče porabe veliko težavo predstavlja tudi povečevanje onesnaževanja. Zaradi obeh vidikov je čista pitna voda še bolj dragocena, posledično pa tudi dobičkonosna, zato se marsikje pojavljajo težnje, da bi se voda iz javne prekvalificirala

¹³ Odločba Ustavnega sodišča št. U-II-1/15 z dne 28. 9. 2015, 38. in 44. točka obrazložitve.

¹⁴ Druga alineja drugega odstavka 90. člena Ustave.

¹⁵ Nadaljevanje 7. točke obrazložitve Sklepa Ustavnega sodišča: »Opremljanje Slovenske vojske na podlagi pogodb, ki bi temeljile na protiustavnem predpisu, bi tudi negativno vplivalo na verodostojnost in legitimnost nabav orožja ter druge vojaške opreme za Slovensko vojsko. Če pa Republika Slovenija pogodbenih obveznosti ne bi spoštovala oziroma bi od sklenjenih pogodb predčasno odstopila, bi to lahko povzročilo negativne obligacijskopravne posledice, kot je na primer plačilo ustreznih odškodnin pogodbenim strankam, kar bi prav tako lahko pomenilo nastanek težko popravljivih finančnih posledic.«

v tržno dobrino. Dostop do vode marsikje ni več samoumeven (marsikje pa sploh nikoli ni bil), vedno bolj pa se nanjo gleda kot na ekonomsko dobrino, katere cilj je izključno dobiček.

Zaradi nevarnosti, da bi postala v prihodnosti oskrba s čisto pitno vodo tarča vse večjih lobističnih pritiskov korporacij zaradi želje po zaslužku, so se pojavile težnje po vključitvi pravice do pitne vode v Ustavo. Zato je bila pripravljena pobuda za spremembo ustave s prvopodpisano mag. Alenko Bratušek, ki je na koncu tudi uspela in ustava je bila spremenjena.

Ustavni zakon o dopolnitvi III. poglavja Ustave Republike Slovenije v zvezi s pravico do pitne vode je bil sprejet konec leta 2016 in objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 75/16). Glavni namen spremembe Ustave je bil, da se zaščiti pitna voda in da se pravica do pitne vode natančno opredeli; da se prepreči, da bi bila voda obravnavana kot vsako drugo blago in da se zagotovi oskrba prebivalcev s pitno vodo. Poleg tega se je dopolnitev ustave nanašala na prednostno rabo vode za oskrbo s pitno vodo in zagotavljanje oskrbe s pitno vodo, ki jo država zagotavlja preko samoupravnih lokalnih skupnosti neposredno in neprofitno.

70.a člen določa pravico vseh državljanov do pitne vode. V tretjem odstavku določa, da vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago. Kadar koli se torej na tehtnici znajdeti gospodarsko koriščenje vodnih virov na eni in zagotavljanja pitne vode prebivalcem na drugi strani, je slednja vedno nadrejena prvi.

Vendar pa ustavna določba predstavlja zgolj prvi korak in temelj za nadaljnji celostni pristop za urejanje in konkretizacijo pravice na ravni zakonov in podzakonskih aktov. Težava je namreč v dejstvu, da je 70.a člen definiran v ustavi, izvaja pa se drugje. Za potrebe implementacije bi bilo tako treba dopolniti določene zakone in podzakonske akte. Ob dopolnitvi ustave je DZ RS za to pristojnim organom določil rok 18 mesecev, do maja 2018. Če država ne sprejme ustreznega izvedbenega zakona, je takšna določba sama sebi namen. Zapis pravice do pitne vode v Ustavo RS torej za zakonodajalca pomeni dolžnost, da z zakonom podrobneje določi temeljne vidike pravice, sistematično določi upravljanje z vodno infrastrukturo, ceno in način zagotavljanja storitev.

Vlada je sicer leta 2017 ustanovila Medresorsko delovno skupino za uskladitev zakonodaje z zapisom pravice do pitne vode v Ustavo. Predmet urejanja bi morali postati številni zakoni in akti, predvsem Zakon o varstvu okolja, Zakon o gospodarskih javnih službah, Zakon o lokalni samoupravi in seveda Zakon o vodah. Medtem ko prvi trije v tej smeri niso doživeli nikakršnih sprememb, ki bi poskrbele za prilagoditev zakonodaje z vidika vpisa pravice do pitne vode v ustavo, za Zakon o vodah to ne velja. Konec leta 2019 je bilo v obravnavo Državnemu zboru poslano besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o vodah, ki se je med drugim z eno od svojih rešitev¹⁶ dotaknilo tudi konkretizacije z vidika vpisa pravice do pitne vode

---

¹⁶ In sicer uvedbo možnosti sofinanciranja občinskih projektov novogradnje ali rekonstrukcije sistemov za oskrbo s pitno vodo za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo, ki jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev Evropske unije, odkupa zasebnih vodovodov s strani občin zaradi zagotovitve javne oskrbe s pitno vodo in občinskih projektov novogradnje ali rekonstrukcije javne kanalizacije v

v ustavo. Z uvedbo zakonske podlage država namreč lokalnim skupnostim zagotavlja pomoč pri doseganju ciljev dobrega stanja voda oziroma oskrbe s pitno vodo. Vlada oz. pristojno ministrstvo sta ob odprtju zakona tedaj torej naredila edino logično – poleg reševanja drugih vprašanj zakonodajo prilagodila tudi z vidika uvajanja mehanizmov, ki omogočajo izvajanje pravic, nastalih z vpisom pravice do pitne vode v ustavo.

Ob tem se nam predlagateljem ustavne obtožbe zastavlja vprašanje, zakaj vlada Janeza Janše ob pripravi sprememb Zakona o vodah ni vključila rešitev, ki bi ustavno določbo končno konkretizirale v praksi. Očitno so jo vodili povsem drugačni motivi, saj so storili ravno obratno – v predlog zakon je vključila določbi, ki odpirata nesprejemljiva tveganja za zagotavljanje kakovostne pitne vode. Poleg tega je to storila na nadvse neprimeren in sporen način.

Dne 20. 10. 2020 je resorno ministrstvo (MOP) v javno razpravo objavilo Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o vodah. Namesto da bi trajala mesec dni, kot bi načeloma morala trajati, se je zaključila po zgolj dveh tednih, in sicer 3. 11. 2020. Glede na mogoč vpliv, ki jih imajo spremembe na okolje in stanje površinskih in podzemnih voda, je tako kratek čas javne razprave absolutno premalo. Kljub temu je Vlada v tem času prejela številna mnenja zainteresirane javnosti, ki jih je v tisti fazi v celoti prezrla in ignorirala.

S svojim neustreznim ravnanjem v zvezi z zakonodajnim postopkom je nadaljevala, ko se je odločila za sprejemanje zakona po skrajšanem postopku. Nato pa je šla vlada v začetku marca še korak dlje – z amandmaji je namreč zakon dopolnila s spremenjenim 37. členom zakona, v katerega se je vnesel nov predlog, v skladu s katerim je mogoča na vodnih in priobalnih zemljiščih gradnja objektov v javni rabi po Gradbenem zakonu. Členu se bomo v nadaljevanju podrobneje posvetili, najprej pa za trenutek ostanimo pri tistem, ki je v javnosti sprožil največ ogorčenja.

69. člen¹⁷ veljavnega Zakona o vodah je vlada dopolnila z izjemo¹⁸ od pravila, ki je do sedaj prepovedoval gradnjo določenih objektov in naprav na vodovarstvenem območju. Dopustnost izjeme je temeljila na »zdravstveni ustreznosti voda«, popolnoma ohlapnemu in nedorečenemu terminu, za katerega niso bili določeni nobeni pogoji ali podana natančnejša opredelitev. Takšna ohlapnost je pri spremembah, ki lahko pitni vodi in posledično zdravju ljudi povzročijo nepopravljivo škodo, nezaslišana. Reakcije javnosti so bile primerne popolni nezaslišanosti predloga in vlada je pod pritiski različnih deležnikov sporni člen z amandmaji poslanskih skupin SDS, NSi in SMC umaknila.

Z umikom spremembe 69. člena je bila resda odstranjena največja in najbolj očitna nevarnost za slovenske vode, toda zaradi povezanosti podtalnih sistemov in vodnih sistemov ne predstavlja sprememba 37. člena nič bistveno manjše grožnje, kot je to veljalo za umaknjeni člen. Do sedaj so v zvezi z gradnjo na priobalnih zemljiščih

---

aglomeracijah s skupno obremenitvijo, manjšo od 2.000 PE, če jih ni mogoče sofinancirati iz sredstev Evropske unije.

¹⁷ Drugi odstavek: *Gradnja objekta in naprave, ki je namenjena proizvodnji, v katero so vključene nevarne snovi in za katero je v skladu s predpisi na področju varstva okolja treba pridobiti okoljevarstveno soglasje, ter objekta in naprave za odlaganje odpadkov, je na vodovarstvenem območju prepovedana.*

¹⁸ razen če je v aktu iz 74. člena tega zakona določeno drugače in to nima bistvenega vpliva na zdravstveno ustreznost voda.

obstajale jasne prepovedi. S spremembo pa se k dosedanji splošni prepovedi poseganja v prostor na vodnih in priobalnih zemljiščih uvaja izjema, ki na teh področjih omogoča gradnjo objektov v javni rabi v skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov, in drugih objektov. Na ta način se priobalna in vodna zemljišča izenačujejo z vsemi drugimi zemljišči, za katera je sicer potrebno vodno soglasje, na njih pa se omogoča gradnja objektov, ki so bile do sedaj nesprejemljivi in tam niso mogli biti. Razlog, da so v zvezi z gradnjo objektov na teh območjih obstajale jasne prepovedi, je v tem, da priobalna zemljišča ščitijo površinska vodna telesa s kopnega. Vsakršno onesnaženje teh teles lahko predstavlja potencialno grožnjo za našo pitno vodo. Po gradbenem zakonu je dovoljena gradnja različnih objektov v javni rabi, denimo gostiln, poslovnih in upravnih objektov, trgovin, stavb za storitvene dejavnosti, cest, parkirišč, obrednih stavb, pokopališč in tako naprej. Na nekaterih območjih to ne bo predstavljalo nobene težave, toda problem nastane, ko se bodo takšni objekti lahko gradili tudi na zemljiščih, pri katerih bo obstajala neposredna možnost onesnaženja površinskih in podzemnih vodnih teles. Podzemne vode se napajajo iz površinskih vodnih teles in če hočemo dolgoročno ohranjati vire pitne vode, se moramo zavedati te medsebojne povezanosti vodnih teles. Vsakršno njihovo ogrožanje ima lahko negativne posledice na ekološko, kemijsko in količinsko stanje teh voda, to pa lahko vpliva na oskrbo s pitno vodo v neslutelih razsežnostih.

MOP oz. Vlada sta sicer večkrat zatrdila, da so kriteriji za postavitev objektov na vodnem ali priobalnem zemljišču še vedno podvrženi istim kriterijem, saj naj bi vsak poseg še vedno moral uspešno prestat postopek pridobivanja vodnega soglasja. K temu naj bi pripomogla v 37. člen vnesena varovalka, v skladu s katero naj bi se vodno soglasje oz. mnenje pridobilo, če se ne poslabša stanje voda. Vse lepo in prav, toda pod pritiski investitorjev in z državo, ki bo tem investitorjem popuščala, bo varovalka le mrtva črka na papirju. Prav tako dodatno oteževalno okoliščino predstavlja dejstvo, da je v slovenskem pravnem redu narava mnenja pristojnega organa (v tem primeru denimo ARSA) nezavezujoča. Bivši soglasodajalec po ZGO-1 je bil s spremembo zakonodaje o ureditvi objektov preimenovan v mnenjedajalca, in že sam pomen te besede označuje težo vloge, ki jo igra pri postopkih. Četudi bi bilo mnenje mnenjedajalca izrazito odklonilno, bi torej lahko prišlo do možnosti potrditve investicije, ki potencialno predstavlja tveganje za degradacijo okolja in onesnaženje voda.

Vodna direktiva 2000/60/ES vodo opredeljuje kot dediščino, ki jo je treba varovati, braniti in obravnavati kot tako, in poudarja, da ni primerljiva z ostalimi tržnimi proizvodi. Predlagatelji menimo, da s spremembo zakona tem zahtevam ne bo zadoščeno in upravičeno se lahko bojimo in vprašamo, koliko Anhovih se nam bo po novi zakonodaji še lahko zgodilo?

Nova evropska direktiva o pitni vodi, sprejeta konec leta 2020, članicam Evropske Unije nalaga, da ukrepi, sprejeti za njeno izvajanje, temeljijo na previdnostnem načelu in v nobenem primeru nimajo za posledico neposredno ali posredno poslabšanje trenutne kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi, prav tako pa ne povečanja onesnaženosti voda, ki se uporabljajo za proizvodnjo vode, namenjene za prehrano ljudi. Več kot očitno pa se vlada tudi na te zahteve poživizga.

Zmanjševanje zaščite vodnih virov je usodno povezano z oskrbo prebivalstva s pitno vodo, zato predlagatelji ustavne obtožbe menimo, da je na tovrstne poteze, ki kažejo

mačehovski odnos vlade do ključne dobrine, treba odreagirati. Opisane poteze, ki so se dogajale v zvezi z zakonom o vodah, označujemo za nedopusten korak za nazaj. Namesto da bi vse predpise, povezane z pitno vodo, čedalje bolj omejevali in zaostrovali, jih širimo. Ustava državi nalaga skrb za pitno vodo, torej bi morala biti država tista, ki zazna potencialno nevarna dejanja in grožnje ter tveganja za vodne vire, ne pa tista, ki takšna dejanja celo uzakonja.

7. SKLEPNO

Vsa zgoraj omenjena ravnanja predsednika vlade Janeza Janše zagotovo niso njegova edina odklonska dejanja, ki so v nasprotju z ustavo in zakoni. Že od začetka mandata predsednik vlade uporablja sredstva, ki ne pritečejo funkcionarju, še zlasti ne na tako pomembnem položaju. Spomnimo se, na primer, nepreklicnega odstopa ministra Hojsa, pri katerem se je Janez Janša dobesedno norčeval iz državljanek in državljanov ter slovenskega pravnega reda – z izgovorom, da odstop ne velja, saj zaradi neodprtja kuverte z njim ni seznanjen (in zato o odstopu ne more obvestiti državnega zbora). S takšnim ravnanjem je predsednik vlade kršil ustavo (115. člen) in Poslovnik državnega zbora, ki je v primeru odstopa ministra popolnoma jasen.

Prav tako je zaznati kršitve zakonodaje pri nabavah zaščitne opreme, pri katerih je poleg ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo ključno vlogo zagotovo odigral predsednik vlade oziroma njegova SDS. Računsko sodišče je v reviziji ugotovilo, da ne glede na takratne izredne okoliščine vlada, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstvo za obrambo in Zavod RS za blagovne rezerve pri nabavi zaščitne in druge medicinske opreme niso bili učinkoviti. Sistem, ki so ga omenjeni subjekti vzpostavili, je bil nepregleden in nejasen, odgovornosti so bile razpršene, nabava je potekala na podlagi neustreznih ocen po potrebah itd. Računsko sodišče med drugim še zapiše, da bi bil primeren nabavni organ za zaščitno opremo Ministrstvo za zdravje, saj pozna potrebe zdravstvenih zavodov po zaščitni opremi in ima zadostno število usposobljenih uslužbencev za presojo karakteristik potrebne opreme. In tako je vlada pod vodstvom Marjana Šarca tudi ravnala. Že 14. marca 2020 pa je sledila sprememba – vlada Janeza Janše je namreč namenoma sprejela sklep, s katerim je Ministrstvu za zdravje »de facto« odzela sredstva za nabavo zaščitne opreme in pristojnosti za to prenesla na (za to nekompetenten) Zavod RS za blagovne rezerve in številne neformalne strokovne skupine, katerih odgovornost nikoli ni bila jasno opredeljena.

Omenjeno poročilo in njegove ugotovitve nam lahko služijo kot pojasnilo, zakaj se člani Janševe vlade v zadnjih tednih intenzivno ukvarjajo z diskreditacijo predsednika računskega sodišča Tomaža Vesela.

To je vlada, v kateri njen predsednik neposredno in posredno napada računsko sodišče in njegovega predsednika, ki želi ta na profesionalen način in v skladu z zakonskimi pooblastili preveriti morebitne rabote pri nabavi zaščitne opreme. Napada tudi ustavno sodišče oziroma posamezne ustavne sodnike (razen enega, ki je njegov odkrit podpornik), ki so strokovnjaki na svojih področjih; neodvisne medije, ki opravljajo svoje delo itd. V zreli demokraciji, v kateri velja pravni red, bi predsednik vlade, kot »poglavar« izvršne veje oblasti, upošteval zakonodajo in odločitve neodvisnih institucij. Janez Janša ravna v nasprotju s tem, zato predlagatelji menimo, da je obtožba

predsednika vlade pred ustavnim sodiščem utemeljena in nujna, da se omenjenemu funkcionarju prepreči nadaljnje škodljivo delovanje.

Priložena gradiva – predlogi dokazov:

- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a),
- Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20 in 91/20),
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19 in 189/20 – ZFRO),
- Zakon o državnem tožilstvu (Uradni list RS, št. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13 – ZODPol, 47/13 – ZDU-1G, 48/13 – ZSKZDČEU-1, 19/15, 23/17 – ZSSve, 36/19 in 139/20),
- Zakon o Slovenski tiskovni agenciji (Uradni list RS, št. 50/11),
- Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 203/20 in 15/21 – ZDUOP),
- Zakon o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17),
- Zakon o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026 (Uradni list RS, št. 175/20),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (ZIPRS2122-A), sprejet na seji DZ 26.3.2021, EPA 1736-VIII,
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vodah (ZV-1G), sprejet na seji DZ 30.3.2021, EPA 1634-VIII,
- Sporočilo za javnost v zvezi s Slovensko tiskovno agencijo, UKOM, 24. 2. 2021,
- Sporočilo za javnost glede pogodbe med Uradom za komuniciranje in STA, UKOM, 29. 1. 2021,
- Izplačilo Slovenski tiskovni agenciji, UKOM, 14. 1. 2021,
- Financiranje Slovenske tiskovne agencije, UKOM, 8. 1. 2021,
- Urad vlade za komuniciranje vložil ovadbo zaradi suma storitve kaznivega dejanja zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic in oškodovanja javnih sredstev, UKOM, 14. 12. 2020,
- Vlada sprejela informacijo Urada vlade za komuniciranje o nezmožnosti izvajanja pogodbe s STA o opravljanju javne službe, UKOM, 3. 12. 2020,
- Odziv direktorja STA Bojana Veselinoviča na današnje sporočilo za javnost ZNP, 3. 3. 2021,
- Odziv direktorja STA Bojana Veselinoviča na zapis predsednika Vlade RS Janeza Janše na Twitter-ju, 28. 12. 2020,
- Sporočilo za javnost Slovenske tiskovne agencije, prejeto 7. 12. 2020,

- Pismo direktorja STA predsedniku Državnega zbora Republike Slovenije, predsedniku Državnega sveta Republike Slovenije, predsedniku Vlade Republike Slovenije, ministricam in ministrom Vlade Republike Slovenije, vodjem poslanskih skupin v Državnem zboru Republike Slovenije, 9. 12. 2020,
- Pravno mnenje o vprašanju, kakšno je pravilno komuniciranje STA d.o.o. z družbenikom skladno z ZGD-1, ZSTAgen ter akti družbe,
- Javno pismo zaposlenih STA predsedniku DZ Igorju Zorčiču, prejeto 23. 12. 2020,
- Odziv STA na Ukomovo sporočilo o začasnem financiranju Slovenske tiskovne agencije, 14. 1. 2021,
- Vlada sprejela Poročilo o izvajanju zakonskih določb o Slovenski tiskovni agenciji (STA), izsek iz sporočila za javnost po 65. redni seji Vlade Republike Slovenije, 18. 3. 2021,
- Pismo Stalnega predstavnštva Svetu Evrope, 7. 4. 2020,
- Zapis predsednika vlade Janeza Janše z naslovom »Vojna z mediji, basen o nas žabah, skuhanih v mlačni vodi, ter grožnjah s smrtjo«, 11. 5. 2020,
- Odgovor Vlade Republike Slovenije (s prevodom zapisa »Vojna z mediji« v angleški jezik, 25. 8. 2020,
- Dopis predsednika Vlade RS generalnemu državnemu tožilcu Dragu Šketi – Organizirane grožnje s smrtjo in odgovornost državnega tožilstva z dne 19. 6. 2020
- Stališče Državnotožilskega sveta Dts 157/2020-2 z dne 2. 7. 2020,
- Dopis predsednika Vlade RS Državnotožilskemu svetu št. 701-3/2020/4 z dne 7. 7. 2020,
- Pismo Društva državnih tožilcev Slovenije (DDTS) poslano na Posvetovalni svet tožilcev pri Svetu Evrope,
- Mnenje CCPE št. 13 (2018): »Neodvisnost, odgovornost in etičnost tožilcev«,
- Odločba Ustavnega sodišča U-I-42/12-15 z dne 7.2.2013,
- Slovenija decembra v drugem krogu nabave cepiva BioNTecha in Pfizerja ni naročila ničesar (dopolnjeno), spletni članek, STA, 23.3.2021,
- Coronavirus: Commission unveils EU vaccines strategy, sporočilo za javnost Evropske komisije, 17.6.2020,
- Dobava cepiv – cepimo se, izvleček iz spletne strani NIJZ – cepimo se, 23.3.2021,
- Nacionalna strategija cepljenja proti COVID-19, Vlada Republike Slovenije,
- PFIZER AND BIONTECH REACH AN AGREEMENT TO SUPPLY THE EU WITH 200 MILLION DOSES OF THEIR BNT162B2 MRNA-BASED VACCINE CANDIDATE AGAINST SARS-COV-2, sporočilo za javnost, 11.11.2020,
- PFIZER AND BIONTECH TO SUPPLY THE EUROPEAN UNION WITH 100 MILLION ADDITIONAL DOSES OF COMIRNATY, sporočilo za javnost, 29.12.2020,
- PFIZER AND BIONTECH TO SUPPLY THE EUROPEAN UNION WITH 200 MILLION ADDITIONAL DOSES OF COMIRNATY, sporočilo za javnost, 17.2.2021,
- Slovenija ima naročenega dovolj cepiva proti covid-19, sporočilo za javnost, Ministrstvo za zdravje, 17.3.2021,
- Janša se ni odrekal le cepivu Pfizer, ampak tudi Moderni, spletni članek, portal Necenzurirano, 20.3.2021,
- Stavili smo na cenejšo AstroZeneco, a nas bo to drago stalo, spletni članek, portal Necenzurirano, 23.3.2021,
- Podatki o opravljenih cepljenjih, izvleček s spletne strani NIJZ – cepimo se, 23.3.2021,

- COVID-19 vaccination rate in European countries as of March 2021, spletna stran Statista.com, Conor Stewart, 23.3.2021,
- Sklep Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. U-I-483/20 z dne 7. 1. 2021.

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV

Priloga:

- podpisi poslank in poslancev:

Brane Golubovič

Marjan Šarec

Tina Heferle

Jerca Korče

Aljaž Kovačič

Nik Prebil

Jože Lenart

Rudi Medved

Edvard Paulič

Robert Pavšič

Igor Peček

Lidija Divjak Mirnik

Andreja Zabret

Jani Möderndorfer

Matjaž Han

mag. Dejan Židan

Predrag Baković

Samo Bevk

mag. Meira Hot

mag. Marko Koprivc

Soniboj Knežak

mag. Bojana Muršič

Matjaž Nemec

Jani Prednik

dr. Franc Trček

Gregor Židan

dr. Matej T. Vatovec

Luka Mesec

Violeta Tomić

Miha Kordiš

Nataša Sukič

Boštjan Koražija

Željko Cigler

Primož Siter

Maša Kociper
mag. Alenka Bratušek
mag. Andrej Rajh
Vojko Starovič
Marko Bandelli